

CORESPONDENȚĂ, DOCUMENTE

ARTUR GOROVEI ȘI ACADEMIA ROMÂNĂ. CONTRIBUȚII

Ștefan S. GOROVEI*

Résumé

L'auteur présente 25 documents concernant les relations du folkloriste et écrivain Arthur Gorovei (1864-1951) avec l'Académie Roumaine; quoique ces documents couvrent plus de trois décennies (1897-1930), ils constituent seulement une partie (un tiers, peut-être) d'une correspondance plus vaste. Fondateur de „Șezătoarea”, la première revue roumaine de folklore (1892), et auteur d'un volume (*Cimiliturile românilor / Les devinettes des Roumains*) édité sous les auspices de l'Académie Roumaine (1898), Arthur Gorovei fut désigné en 1908 pour devenir membre correspondant de l'Académie, sur la proposition de Ioan Bianu. Des „circonstances spéciales” empêchèrent l'élection; elle réussit sept ans plus tard, en mai 1915, lorsque le folkloriste de Fălticeni fut élu à l'unanimité des voix (un quart de siècle plus tard, en mai 1940, dans d'autres „circonstances spéciales”, il deviendra membre honoraire de l'Académie Roumaine). Les premières six lettres se rapportent à la publication du volume *Cimiliturile românilor*. Les trois qui suivent concernent la contribution de Gorovei, comme avocat, pour aplaner un litige que l'Académie avait eu pour une de ses propriétés du département de Suceava (détail inconnu, semble-t-il, dans l'ensemble de ces relations). L'annonce de l'élection de 1915 (no. 13) achève un premier lot de ces documents. Le second, qui semble moins intéressant, contient des documents concernant des achats ou des emprunts de livres, des donations ou des rapports sur certains travaux proposés à être imprimés par l'Académie. Ce lot (et le paquet tout entier) s'achève avec la lettre du 19 décembre 1930, qui annonçait à Gorovei l'accord de l'Académie d'imprimer son livre intitulé *Descântecetele românilor / Les incantations des Roumains*. Paru en 1931, ce volume sera le dernier (XL) de la collection *Din viața poporului român / De la vie du peuple roumain*, fondée en 1908 par Ioan Bianu. Lorsque l'Académie Roumaine fut supprimée, en juin 1948, pour faire place à l'Académie de la République Populaire Roumaine, Arthur Gorovei perdit la qualité gagnée huit années auparavant; d'une manière bien symbolique, il la regagna, quatre décennies après sa mort, par une soi-disant „remise en droits”.

Mots-clefs: Académie Roumaine, folklore, Arthur Gorovei, Ioan Bianu, *Cimiliturile românilor / Les devinettes des Roumains*, *Descântecetele românilor / Les incantations des Roumains*.

Cuvinte-cheie: Academia Română, folclor, Artur Gorovei, Ioan Bianu, *Cimiliturile românilor*, *Descântecetele românilor*.

---

* Centrul de Istorie și Civilizație Europeană al Academiei Române, Filiala Iași – România.

Relațiile pe care Artur Gorovei le-a avut cu Academia Română până la excluderea sa din acest for prin însăși întemeierea altei Academii (1948) nu au făcut până acum obiectul unei cercetări temeinice, utilizându-se toate sursele documentare aflate la îndemână – cele mai multe în chiar depozitele arhivistice ale acelei instituții. Nu-mi sunt cunoscute decât două contribuții, datorate unui singur autor, Alexandru Dobre (1940-2015): ambele aparțin anului 1989, fiind prilejuite de împlinirea a cinci sferturi de veac de la nașterea folcloristului. Cea dintâi¹ s-a dorit „o privire, chiar și fugară, asupra prezenței lui Artur Gorovei la Academia Română”, pornind de la constatarea că „această latură a biografiei sale a fost ocolită până acum”²; cea de-a doua este, de fapt, o simplă notă, cuprinzând câteva detalii referitoare la dobândirea statutului de membru de onoare³. Deși între timp lui Artur Gorovei i-a fost închinat un „studiu monografic”⁴, respectiva „latură a biografiei sale” a rămas în continuare ocolită, neinteresând, după cât se pare, nici pe cercetătorii vieții academice românești, nici pe cei ai folcloristicii românești.

Împrejurările nu-mi îngăduie să pornesc eu cercetarea aceea temeinică, exhaustivă, care să pună în toată lumina relațiile folcloristului de la Fălticeni („Folticeni”) cu Academia Română; mai pot, însă, pune la îndemâna eventualilor viitori cercetători interesați de acest subiect unele informații păstrate în rămășițele arhivei create de Artur Gorovei, plasându-le în contextul cuvenit, conturat și de alte mărturii, dintre cele cunoscute.

Se socotește că începutul acestor relații se află în 1895, când Academia și-a declarat neputința de a acorda revistei „Șezătoarea” ajutorul financiar solicitat de directorul ei (v. mai departe). Acest prag are, însă, o mică „preistorie”, neobservată până acum, se pare. În 1886-1887, pe când locuia „în vârtoarea capitalei” ca student la Facultatea de Drept (apoi și copist la un minister), dornic să cunoască viața intelectuală din București – unde, nu-i așa, răsărea Soarele pentru toți românii... – Artur Gorovei s-a aventurat și în locurile unde a crezut că va putea face cunoștință cu ea. Tânărului de 22-23 de ani, provincial,

¹ Alexandru Dobre, *Folcloriști la Academia Română: Artur Gorovei*, în „Revista de Etnografie și Folclor” (REF), tom 37, nr. 2, 1992, p. 285-291 (comunicare din 21 aprilie 1989).

² *Ibidem*, p. 288.

³ *Artur Gorovei – membru de onoare al Academiei Române*, în REF, tom 34, nr. 1, 1989, p. 44 (nesemnlat, autorul identificat după articolul din 1992, p. 290, nota 4).

⁴ Loretta Handrabura, *Artur Gorovei. Studiu monografic*, Chișinău, Editura „Elan”, 2007.

dar hrănit acasă cu multă literatură, mai ales franțuzească – de care era îndrăgostită mama lui și de unde se va isca și preschimbarea numelui de botez, din Petru în Artur, dintr-o trășătură de condei așternută pe actul de naștere – îi era hărăzit un șir de deziluzii; cea de la Academie s-a consumat la 6 martie 1887; iat-o consemnată, sub această dată, în jurnalul său⁵:

Am fost la Academia Română. Era ședință publică. A vorbit Ștefănescu, geologul⁶, despre ultimul congres de geologie din Berlin⁷. Te înspăimînți de sacrificiile și de munca ce se întrebuițază în alte părți pentru știință. Cât de înapoiați sîntem noi, dacă și Japonia ne a întrecut. Apoi a cetit Hasdeu din „Magnum Etymologicum” cuvîntul *am* (a avea, verbul). Om care se pricepe în astfel de lucruri, trebuie să facă ceva bun. – Ureche⁸ trebuia să comunice niște documente istorice, nouă, descoperite de el; dar, sub cuvînt că ar fi nesărate pentru ascultători, a găsit de cuviință să cetiască o poveste, alcătuită de el, „Ion Istețul”, un ceva adevărat nesărat, turnat tot în calupul cel vechi.

Știința membrilor Academiei, afară de câțiva, îmi pare foarte îndoielnică. Dar galonatul ce caută pe acolo?

Episodul a fost relatat și în amintirile publicate în 1930, din care se vede că „galonatul” nu era altul decât ... regele

⁵ *Jurnal*, I, p. 4-5 / f. 31^v-32^r. Pentru locul de păstrare a *Amintirilor* și a *Jurnalului* lui Artur Gorovei, ambele în câte cinci volume, v. Ștefan S. Gorovei, *Artur Gorovei. Ultimele (I)*, în „Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei”, Iași, nr. XVIII, 2018, p. 497, notele 4 și 5.

⁶ Gregoriu Ștefănescu (1836-1911), geolog și paleontolog, profesor la Universitatea din București, membru al Societății Academice Române încă din 1876.

⁷ Al III-lea Congres Internațional de Geologie a avut loc la Berlin, în septembrie-octombrie 1885. Lucrările s-au ținut în clădirea Reichstagului, iar **limba oficială a fost franceza**. Ștefănescu a fost unicul reprezentant al României la acest congres.

⁸ V. A. Urechă (1834-1901), istoric și om politic, unul dintre fondatorii Societății Academice (Academia Română). Moștenirea sa istorică, foarte întinsă și variată, impregnată de un dezordonat spirit romantic, e greu de caracterizat. O stranie coincidență a făcut ca un nepot al său de frate, Iancu Alexandrescu (1852-1913), să ajungă avocat la Fălticeni, unde s-a căsătorit cu o fiică (Aglăia, 1842-1893) a lui Constantin Botez-Forăscu; fiica acestora din urmă, Maria (Maricica), a fost soția lui Gheorghe Softa (1852-1905), unchiul matern al aceleia care avea să devină soția lui Artur Gorovei! Pentru genealogia familiei Alexandrescu (Ureche): Mihai Dim. Sturdza, *Familiile boierești din Moldova și Țara Românească. Enciclopedie istorică, genealogică și biografică*, coordonator și coautor ~, I, București, Editura „Simetria”, 2004, p. 64-65.

Carol I⁹. Tânăru provincial, cu mintea și sufletul bântuite la 1887 de idei ateiste și socialiste, nu avea cum să știe că la 19 mai 1905 va sta, ca prefect al județului Suceava, tocmai în fața acelu „galonat”, rămânând impresionat că, purtat de valul unor discuții care nu priveau politica, regele a depășit sfertul de oră rezervat pentru audiențe, iar la plecare, în afară de „cele două degete reglementare”, i-a ținut mâna folosind și un al treilea deget¹⁰...

Vor mai trece opt ani, după acea deziluzie din 1887, până când, încurajat de buna primire a revistei „Șezătoarea” (a cărei viață începuse la 1 martie 1892), se va adresa Academiei cu speranța că tipărirea singurei publicații românești de folclor ar putea fi sprijinită financiar de înaltul for al culturii noastre. Cererea se află, probabil, în arhiva Academiei, iar răspunsul – la secția de manuscrise a Bibliotecii Academiei, unde a ajuns prin vânzarea hârtiilor și manuscriselor lui Artur Gorovei în veacul trecut. Din fericire, acest răspuns a fost publicat în volumul de corespondență, de unde îl și reproduc, așa cum se află acolo¹¹:

---

⁹ Artur Gorovei, *Alte vremuri. Amintiri literare*, Folticeni, Tipografia și Librăria „J. Bedit”, 1930, p. 30: „Urmărind mișcarea intelectuală a Bucureștilor, am nimerit la «Academia Română», unde am auzit pe marele Hasdeu – pe atunci nu-și europenizase numele și se numea Hâjdău – l-am auzit cetind cuvântul «am» din «Etymologicum magnum». Ce ciudat mi s-a părut chipul cum rostea el unele sunete, parcă n-ar fi fost român. În aceeași ședință, a cetit V. A. Urechiă povestea «Ion Istețul», care mi s-a părut că nu face să fie cetită la Academie. Nu mă așteptam numai la atâta, mai cu samă că era o ședință cu multă pompă: asista și Regele. Mai multă impresie mi-a făcut conferința geologului Ștefănescu, despre ultimul congres de geologie din Berlin, din care aflu că ne-a întrecut și Japonia, pe tărâmul științific. Ce era Japonia pe atunci, dacă și noi ne minunam că ne-a întrecut! Și astăzi... Ședințele rare la Academie, conferințele numărate de la Ateneu nu-mi umpleau tot golul timpului de care dispuneam”.

¹⁰ *Jurnal*, III, p. 91-94 / f. 47^v-49^r; însemnările au fost publicate de Ion Lăcustă, *Artur Gorovei. Pagini de viață* (III), în „Magazin Istoric”, XXVI, nr. 3 (300), 1992, p. 70-71. Întâmplarea a fost povestită de Gorovei însuși, în articolul *O audiență la regele Carol I*, publicat în „Convorbiri Literare”, 65, martie-aprilie 1932, p. 213-221; de aici, textul a fost reprodus de Al. Tzigara-Samurcaș, *Din viața regelui Carol I. Mărturiile contemporane și documente inedite culese de ~*, București, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, Imprimeria Națională, 1939, p. 120-130. A apărut (poate într-o formă redusă?) și într-o gazetă bucureșteană: *O audiență la Regele Carol I. Amintirile unui fost prefect*, în „Adevărul” din 13 ianuarie 1937, p. 1-2.

¹¹ *Scrisori către Artur Gorovei*. Ediție îngrijită și introducere de Maria Luiza Ungureanu, București, Editura Minerva, 1970, p. 374.

ACADEMIA ROMÂNĂ

No. 7034

București, 1895 aprilie 19

Onorabile domn,

Academia a examinat cererea domniei voastre de a vi se da un ajutor pentru continuarea publicațiunii de literatură populară „Șezătoarea”. Secțiunea literară a Academiei a recunoscut însemnătatea acestei publicațiuni și marele folos, pre care ea îl poate aduce studiilor folcloristice românești. Starea mijloacelor bănești ale Academiei nu i-au permis însă a da ajutorul cerut de domnia voastră.

Primiți, onorabile domn, asigurarea distinsei noastre considerațiuni.

Președintele,
N. Krețulescu

Secretar General,
D. Sturdza

Domniei-sale
Domnului ARTUR GOROVEI
FOLTICENI

După o deziluzie – un eșec, s-ar putea spune; dar răspunsul de la București era oarecum cel așteptat și nu pare să-l fi descurajat pe directorul revistei, de vreme ce nu i-a acordat nici măcar *un singur rând* în jurnalul său pentru acest an.

Întâmplarea a făcut (întâmplarea?!) ca anul următor să marcheze începutul unei relații epistolare, repede transformată într-o remarcabilă prietenie care avea să dureze aproape patru decenii: în Ioan Bianu (1856-1935) – bibliotecar al Academiei Române din 1884, urcând apoi până la președinția ei –, Artur Gorovei a găsit un prieten devotat, înțelegător și binevoitor. În corespondența lor, subiectul discutat aici își poate afla una dintre principalele surse (dacă nu cumva chiar cea mai importantă). Din păcate, această corespondență nu este editată în întregime. Faptul reiese din comparațiile care urmează. În inventarele alcătuite de unchiul meu și despre care am vorbit și alături¹² (cu credința că ele trebuie tipărite ca atare), se evidențiază existența, în mapele (volumele) cu corespondența primită de Artur

¹² Cf. Ștefan S. Gorovei, *Mărturii dorohoiene. Corespondență Artur Gorovei – Dumitru Furtună (1926-1950)*, în „Acta Moldaviae Septentrionalis”, Botoșani, XI, 2012, p. 272-273.

Gorovei, a nu mai puțin de **129** de mesaje epistolare având pe Bianu ca expeditor¹³, din care ediția din 1970 a selectat doar **99**, cuprinse în intervalul iunie 1896 – iunie 1934¹⁴. În partea cealaltă, ediția corespondenței primite de Bianu cuprinde **36** de scrisori trimise de Gorovei în intervalul iunie 1903 – ianuarie 1934¹⁵. Între **99** (ce să mai spui de **129**...) și **36** este un dezechilibru considerabil, care trebuie să aibă o explicație. Pe de altă parte, și unul, și celălalt au clasat scrisorile primite în două feluri: și pe ... „persoană fizică”, și pe instituție. Astfel, în ediția corespondenței Bianu, alături de acelea păstrate în arhiva acestuia, se află și șase scrisori identificate în arhiva Academiei¹⁶; în chip identic, și în corespondența Gorovei există un număr de 14 scrisori clasate ca având Academia drept expeditor¹⁷ – dintre care ediția din 1970 a utilizat, pare-se, una singură (aceea pe care tocmai am reprodus-o)¹⁸. Alături de acestea, însă, au fost păstrate într-un plic separat¹⁹ un număr de 24 de scrisori, având ca emitent Academia Română, sub diverse semnături, dintre care trei ale lui Bianu. Pe plic (Fig. 1) este scris:

Academia Română (I. Bianu) I 1897-1930

¹³ În volumele **11** (98 scrisori, 28 cărți poștale, o carte de vizită), **13** (o scrisoare) și **S** (o carte poștală). Volumul notat **S** conținea scrisorile primite în legătură cu activitatea revistei „Șezătoarea”.

¹⁴ *Scrisori către Artur Gorovei*, p. 28-71. Un exemplu de scrisoare omisă se află chiar aici, la p. 72, nota 19 (la scrisoarea nr. 58, p. 50).

¹⁵ *Scrisori către Ioan Bianu*, I. Ediție, prefață și note de Marieta Croicu și Petre Croicu, București, Editura Minerva, 1974, p. 581-610. Întreaga corespondență primită și păstrată de Ioan Bianu a fost predată Academiei Române de fiul său, Alexandru Bianu: *Analele Academiei Române. Desbaterile*, LXIV, 1943-1945, București, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, Imprimeria Națională, 1946, p. 51.

¹⁶ *Scrisori către Ioan Bianu*, I, nr. 28, p. 602; nr. 31, p. 605; nr. 33-36, p. 607-610.

¹⁷ În volumul **10** (13 scrisori) și în volumul **S** (o scrisoare).

¹⁸ Autoarea ediției din 1970 nu a marcat, din păcate, localizarea scrisorilor în volumele (mapele) corespondenței primite de Artur Gorovei, așa încât nu se mai poate ști dacă ele provin din lotul „Academia Română” sau din lotul „Bianu”. Se poate, însă, observa că unele scrisori ale lui Bianu pe hârtie cu antetul Academiei sunt absolut personale (cum ar fi, de pildă, nr. 80, p. 61-62, adresată „Scumpe moș Gorovei”!), în timp ce altele păstrează toate formulele protocolare ale scrisorilor oficiale (de pildă nr. 70, p. 57, sau nr. 73, p. 58).

¹⁹ De un format cu totul aparte, despre care nu știu dacă se afla în comerț sau era o comandă specială, la unul dintre tipografii-librari din Fălticeni. În rămășițele arhivei lui Artur Gorovei se găsesec mai multe plicuri de acest fel.

Pare evident că destinatarul a avut intenția de a adăuga și un al doilea plic, pentru corespondența anilor următori; nu pot ști dacă această intenție a fost abandonată și scrisorile au fost distribuite între „Academie” și „Bianu”, ori al doilea plic s-a pierdut. Este de observat că, într-un fel, în percepția destinatarului, instituția și persoana expeditorului se confundau! Rămâne regretabil faptul că o selecție după criterii absconse a lăsat deoparte tocmai unele dintre piesele foarte importante pentru cunoașterea relațiilor lui Artur Gorovei cu Academia Română, de pildă adresa prin care, în 1940, i se va fi adus la cunoștință trecerea sa din rândul membrilor corespondenți în acela al membrilor de onoare. Dar și alte aspecte ale acestor relații, după cum se va vedea în cele ce urmează.

Refuzul din 1895, pentru subvenționarea „Șezătoarei”, nu s-a transformat într-o piedică în calea dezvoltării respectivelor relații. Mi se pare foarte plauzibil ca la această normalitate să fi contribuit și legătura cu Bianu, ale cărei începuturi par a se plasa, cum am spus deja, în 1896: atunci, bibliotecarul Academiei s-a adresat lui Artur Gorovei²⁰ pentru a mijloci trimiterea tuturor numerelor apărute ale „Șezătoarei” savantului ceh J. U. Jarník (1848-1923), cu care, de altminteri, folcloristul de la Fălticeni avea și relații directe încă din anul apariției revistei²¹. Un an mai târziu, în 1897, i s-a acceptat – după raportul lui I. G. Sbiera – tipărirea unei culegeri de folclor în publicațiile Academiei Române (seria *Din viața poporului român* va „debuta” abia în 1908): volumul *Cimiliturile românilor*²², a cărui facere o ilustrează primele șase scrisori²³ publicate aici (Anexele 1-6; Fig. 2), toate din cursul aceluși an, din aprilie până în decembrie (*Prefața* este datată *Fălticeni, decembrie 1897*); nu cunosc scrisoarea prin care autorul volumului l-a propus spre editare Academiei: ea trebuie să se afle în arhiva acestei instituții. Tot acolo se găsește, desigur, o petiție din – probabil – vara anului 1898, despre care ne informează o însemnare din *Jurnal*, cu data de 8 septembrie a aceluși an²⁴:

---

²⁰ *Scrisori către Artur Gorovei*, p. 28, nr. 1.

²¹ *Ibidem*, p. 431, nr. 1 (19 mai 1892).

²² Artur Gorovei, *Cimiliturile românilor*, de ~, Edițiunea Academiei Române, București, Institutul de Arte Grafice Carol Göbl, 1898, XIII+409 p.

²³ Această corespondență l-a pus pe Artur Gorovei în legătură cu C. Colescu-Vartic (1864-1900), funcționar al Academiei din 1884, publicist cunoscut; el este semnatarul scrisorilor cu numerele 2-6 din **Anexe**. Nu știu dacă (și unde) s-au păstrat scrisorile lui Gorovei către Colescu-Vartic: la Academie?!

²⁴ *Jurnal*, II, p. 256 / f. 137^r.

Am fost scris Academiei Române că prezint pentru premiul de 5000 lei la sesiunea 1899 lucrarea mea *Cimiliturile românilor*, editată de Academie. Eri am primit de la Bianu înștiințarea că Academia nu premiază lucrările editate de ea.

Am să răspund relativ la aceasta.

Nu-mi sunt cunoscute nici această scrisoare a lui Bianu ajunsă la Fălticeni la 7 septembrie²⁵, nici replica anunțată de Artur Gorovei²⁶. Probabil că acesteia din urmă i-a răspuns Bianu la 17 septembrie 1898, trimițându-i regulamentul premiilor Academiei cu „*regule generale* de la cari niciodată nu s-a făcut abatere. Din această cauză, cererea nu poate avea rezultatul dorit. Vă atrag atențiunea asupra lucrului că – dacă voți – să vi-o înapoiez; dacă însă doriți, ea se va înregistra și prezenta cuvenitelor autorități ale Academiei”²⁷. Riscând refuzul oficial, se pare că autorul volumului n-a mai insistat.

Peste încă zece ani, Bianu a socotit că Academia Română (al cărei membru el era încă din aprilie 1902) ar trebui să cheme în sânul ei și pe editorul revistei de folclor de la Fălticeni. La 15 martie 1908, l-a anunțat pe acesta că dorește să-i propună candidatura ca membru corespondent la Secțiunea Literară și, conform uzanțelor academice, i-a cerut atât *permisiunea*, cât și *acordul scris* că va accepta această calitate: „Voi primi cu plăcere să fiu ales membru corespondent al Academiei Române, dacă mi se va face această onoare”²⁸. De ofensatorul dosar cerut de Academia de azi nu era vorba la vremea aceea, când formula „personal cunoscut nouă” avea valoarea unei monede de aur...

Cum s-a întâmplat și în atâtea alte cazuri, alegerea nu s-a făcut (posibilitate prevăzută de Bianu însuși: „nefiind sigur că va reuși să se realizeze dorința mea”²⁹). La alegerile din 1 aprilie 1908, numele lui Artur Gorovei n-a ieșit din „urnă”. Întâmplarea a lăsat urme și în corespondența sa, și în paginile sale memorialistice. La 8 aprilie 1908, însemna în jurnal³⁰:

²⁵ Lipsește din culegerea de *Scrisori către Artur Gorovei*; poate se află în corespondența Gorovei cumpărată de Academie.

²⁶ Aflată, desigur, în arhiva Academiei.

²⁷ *Scrisori către Artur Gorovei*, p. 29, nr. 3.

²⁸ *Ibidem*, p. 31, nr. 10.

²⁹ *Ibidem*.

³⁰ *Jurnal*, III, p. 136 / f. 71^r.

Vas[ile] Lovinescu³¹ mi-a adus știrea că Nicu Gane l-a autorizat să-mi spuie că am fost propus la Academie să fiu ales membru corespondent și că a căzut propunerea pentru un motiv politic: *sînt takist*.

Propunerea trebuie să fi fost făcută de I. Bianu, care mi-a scris mai săptămîinile trecute să-mi trimet o declarație că primesc a fi ales, dacă mi se va face această onoare.

Am scris azi lui Bianu și i-am mulțămît. Între altele, i-am spus cam așa: „Mai multă mulțămire mi-a făcut că am fost propus de Dv decît mi-ar fi putut face cînd toți colegii Dv v-ar fi primit propunerea”.

Scrisoarea către Bianu, datînd, în adevăr, din 8 aprilie 1908, este cunoscută³², ca și rîspunsul, din 10/23 aprilie 1908³³.

Peste ani, în *Amintiri*, relatînd acest episod, comunicarea „căderii” trece asupra lui Nicu Gane direct. Deși este o prelucrare a consemnării din *Jurnal*, o reproduc și pe aceasta³⁴, întrucît socotesc interesantă metoda construirii *Amintirilor*, detaliu de care editorii lor vor trebui să țină seamă:

La începutul lui aprilie 1908, a venit Nicu Gane în Folticeni și vorbind cu el, mi-a spus că am fost propus, la Academia Romînă, să fiu ales membru corespondent, și a căzut propunerea pentru un motiv politic: *sunt takist*.

Propunerea trebuie să fi fost făcută de I. Bianu, care-mi scrisese, cu cîtva timp mai înainte, să-i trimet o declarație că primesc să fiu ales, dacă mi se va face această onoare.

Am scris lui Bianu și i-am mulțămît. Între altele, i-am spus: mai multă mulțămire mi-a făcut că am fost propus de D^v, decît mi-ar fi putut face cînd toți colegii D^v v-ar fi primit propunerea.

Bianu îmi rîspunde cum a fost pricina.

---

³¹ Vasile Th. Lovinescu (1853-1927), profesor secundar, director al Gimnaziului „Alec Donici” (precursorul Liceului – acum Colegiu – „Nicu Gane”) din Fîlticeni, ascendentul scriitorilor cu același nume. Din punct de vedere politic, era înscriș în Partidul Liberal, ca și Nicu Gane. Cf. Cătălin Ciolca, *Cartea Fîlticeniilor – de la A la Z*. Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Iași, Editura PIM, 2010, p. 144.

³² *Scrisori către Ioan Bianu*, I (*supra*, nota 15), p. 582, nr. 2.

³³ *Scrisori către Artur Gorovei*, p. 31-32, nr. 11. Observ și aici diferența cantitativă: celor **11 scrisori** ale lui Bianu din perioada iunie 1896 – aprilie 1908 le corespund doar **două scrisori** ale lui Gorovei, din intervalul iunie 1903 – aprilie 1908! Pierderi de documente sau criterii diferite de selecție?!

³⁴ *Amintiri*, IV, p. 28 / f. 29^r.

Nu am fost respins; locurile celor trei, a academicienilor noi aleși³⁵, au rămas vacante până la anul. Nu s-a putut face alegerea din diferite pricini. Nu este adevărat că s-a vorbit, despre mine, cu scădere, pentru că ași fi takist; s-au spus numai cuvinte de laudă despre mine.

Așa scrie Bianu, care desminte pe Gane. Lui Gane îi era iertat să inventeze neadevăruri; era un vânător pasionat.

Îmi îngădui să cred, în spiritul celor deprinse în câteva decenii de stăruire asupra izvoarelor în general, că trebuie să dăm crezare mai degrabă notației din *Jurnal*, făcută *sur le vif*, decât reconstituirii din *Amintiri*. Dar ele nici nu se exclud: chiriaș în casa lui Nicu Gane, Gorovei s-a putut întâlni la Fălticeni cu acest unchi al său, venit acolo cu cine știe ce treburi de administrație. Și, de asemenea, sunt înclinat să cred că nu fusese întru totul lipsită de temeii nici explicația de natură politică, știut fiind că opțiunile sale politice i-au adus lui Artur Gorovei și alte dezagremente...

Cu toate acestea, mi se pare greu de apreciat întâmplarea ca fiind un eșec³⁶. Însăși nominalizarea la Academie era un fapt deosebit de onorabil, care, însă – e drept –, nu se putea trece nici pe cărți de vizită, nici în prezentarea lucrărilor științifice (după cum este obiceiul, de pildă, în lumea filmului de azi, unde se anunță nominalizările la premiul „Oscar”, spre a dovedi că nu numai premiul însuși este de mare preț). Evoluția ulterioară a lucrurilor îndrituiește această opinie.

„Eșecul” din 1908 nu a fost de natură să deterioreze relațiile care se clădeau, încet, sub privegherea prietenoasă a lui Ioan Bianu. O scrisoare a acestuia – trimisă oficial, ca bibliotecar al Academiei, pe o hârtie cu antetul instituției – confirmă dăruirea, în 1909, a unui document grecesc de la începutul veacului al XIX-lea³⁷; alte daruri vor urma (documente și cărți vechi), alături de mijlocirea unor donații.

Următoarele trei scrisori (Anexele 7-9; Fig. 3-5) înfățișează un aspect probabil cu totul necunoscut al subiectului. Academia Română, proprietară a moșiei Roșiori – provenită din marea donație a lui Vasile Adamachi (1817-1892) –, avea un proces cu proprietarul unei

³⁵ Unul dintre ei era chiar Nicu Gane, ales la 1 aprilie 1908.

³⁶ Alexandru Dobre, *art. cit.* (*supra*, nota 1), p. 287: „Cariera academică propriu-zisă a lui Artur Gorovei începe, de fapt, cu un prim eșec”.

³⁷ *Scrisori către Artur Gorovei*, p. 33, nr. 13.

moșii vecine (Ioneasa), acest litigiu ajungând la Tribunalul Suceava (de la Fălticeni); în împrejurări pe care nu le cunosc, dar asupra cărora arhiva Academiei ar trebui să conțină informații precise, Artur Gorovei s-a oferit – cum se spune în scrisoarea din 14 octombrie 1911 (Anexa 7) – să reprezinte, ca avocat, instituția bucureșteană. Soluția la care s-a ajuns (ilustrată de scrisoarea proprietarului de la Ioneasa: „calea judecătii și a proceselor este dăunătoare ambilor părți”) a fost sugerată, probabil, de avocatul folclorist (îmi sunt cunoscute și alte soluții de acest gen, menite să oprească procesele prin împăcarea benevolă a părților). Un rol în implicarea lui Artur Gorovei în această afacere a aparținut, cred, lui Bianu, omul așa de interesat de sporirea și apărarea patrimoniului Academiei; sugestia o oferă un caz similar, evocat de o scrisoare a lui Bianu, a cărei publicare *integrală* rămâne încă un deziderat, până atunci dispunând doar de rezumatul dat de editoarea din 1970 a corespondenței: „La 28 ian[uarie] 1929, I. Bianu înștiințase pe A. Gorovei că Vasile Molescu, fost șef al ocolului silvic din Adâncata, jud. Dorohoi, își lăsase averea pentru construirea bisericii din satul Adâncata. În cazul când biserica nu avea să fie construită până la 1 martie 1929, averea avea să rămână Academiei Române. Întrucât biserica nu s-a construit în termenul indicat, Academia îl rugase pe Artur Gorovei să se ocupe de această chestiune”³⁸, adică – se poate presupune – de aducerea averii răposatului Molescu în patrimoniul Academiei.

Scrisorile cuprinse în Anexele 10-11, datând din 1914, se referă la achiziționarea unor publicații ale Academiei. În acești ani, tipărirea volumului *Credinți și superstiții*³⁹ a constituit subiectul major al corespondenței dintre Bianu și Gorovei, oglindit mai ales în scrisorile

---

³⁸ *Ibidem*, p. 72, nota 19, aferentă scrisorii din 16 februarie 1929 (p. 50, nr. 58), prin care Bianu mulțumește lui Gorovei „pentru informația relativ la biserica din Adâncata”. Însă scrisoarea lui Gorovei, care ar fi trebuit să conțină respectiva „informație”, lipsește din ediția corespondenței lui Bianu: cf. *Scrisori către Ioan Bianu*, I (*supra*, nota 15), p. 592-593, nr. 19 (din 8 mai 1928) și 20 (din 11 martie 1929)! În mod ciudat, ediția corespondenței Gorovei conține, **pentru acest interval de „tăcere epistolară”**, nu mai puțin de opt scrisori (cf. *Scrisori către Artur Gorovei*, p. 47-51, nr. 52-59)...

³⁹ Artur Gorovei, *Credinți și superstiții ale poporului român*, de ~, (Din vieța poporului român. Culegeri și studii, XXVII), București, Librăriile Socec & Comp., Pavel Suru, C. Sfetea (Leipzig, Otto Harrassowitz; Viena, Gerold&Comp.), 1915, VI+465 p. Prefața este datată *Folticeni, martie 1915*.

tipărite deja⁴⁰; aici, în plicul verde, avem, însă, scrisoarea casierului Academiei, I. Grecescu, din 14 aprilie 1915 (Anexa 12), prin care se comunică autorului suma ce-i revine ca „remunerare” pentru lucrarea sa: 1462,50 lei (sumă deloc neglijabilă pentru vremea aceea). A fost, probabil, un important aport bugetar, după cheltuielile provocate de îmbunătățirile aduse în 1913 casei Gane, pe care o cumpărase în 1909 cu o îndatorare uriașă la Creditul Funciar Urban din Iași (a preluat o ipotecă de 12.000 de lei, ale cărei rate le-a plătit până în 1940⁴¹).

Peste doar cinci săptămâni, la 21 mai 1915, Bianu l-a vestit că va relua propunerea din 1908⁴². În adevăr, după o săptămână, faptul s-a petrecut: la 28 mai 1915, Artur Gorovei a devenit membru corespondent al Academiei Române cu **unanimitatea voturilor** exprimate de cei prezenți la Adunarea Generală⁴³. După ordinea menționării locurilor devenite vacante (prin decesul lui Pompiliu Eliade și trecerea lui Simion Mehedinți în rândul membrilor activi), precum și a candidaților (Artur Gorovei și Alexandru Tzigara-Samurçaș)⁴⁴, cred că se poate fixa o succesiune pe acele locuri, rezultând că Gorovei a urmat profesorului Pompiliu Eliade (1869-1914). Scrisoarea din 30 mai 1915 (Anexa 13; Fig. 6) aduce, sub semnătura președintelui, dr. Constantin I. Istrati⁴⁵, și a

⁴⁰ *Scrisori către Artur Gorovei*, p. 35-38, nr. 22 (26 aprilie 1914) – 29 (21 februarie 1915); *Scrisori către Ioan Bianu*, I, p. 584-585, nr. 6 (30 iulie 1914) – 9 (20 martie 1915). Și în acest caz constat deosebirea cantitativă (opt scrisori Bianu contra patru scrisori Gorovei!). Scrisoarea din 26 aprilie 1914 marchează trimiterea manuscrisului la București, iar cea din 20 martie 1915 – apropiata încheiere a tipării. În *Jurnal*, nu este decât o singură însemnare, din 31 decembrie 1914 (notațiile din acest an încep abia la 18 decembrie!), precum că „Academia îmi tipărește volumul de «Credinți și superstiții», din care au ieșit 15 coli până acuma” (*Jurnal*, III, p. 222-223 / f.147^v-147^r).

⁴¹ Pentru amănunte: Ștefan S. Gorovei, *Casa Gane-Gorovei din Fălticeni (1843-1982)*, în „Suceava. Anuarul Muzeului Județean”, IX, 1982, p. 393-407 (documentele în anexă, p. 398-407); Idem, „1843 septembrie 20 m-am mutat în casă”. *Peripețiile unei case cu pisanie*, în „Monumentul”, XX. Lucrările Simpozionului Internațional *Monumentul – tradiție și viitor*, ediția a XX-a, Iași, 2018, partea a doua, coordonatori: Lucian-Valeriu Lefter și Aurica Ichim, Editura Doxologia, Iași, 2019, p. 255-316.

⁴² *Scrisori către Artur Gorovei*, p. 39, nr. 31.

⁴³ Alexandru Dobre, *art. cit. (supra, nota 1)*, p. 289.

⁴⁴ *Ibidem*, p. 288.

⁴⁵ Una dintre acele ciudățenii ale sorții a făcut ca doctorul Istrati să-și fi petrecut copilăria la Rotopânești, în apropiere de Fălticeni, la moșia unchiului său, cunoscutul om politic Neculai Istrati (1818-1861), precum și la Radomirești, lângă Bacău, leagăn al familiei Gorovei, unde reprezentanți ai ei au rămas până la mijlocul veacului al XX-lea.

secretarului general, Iacob Negruzzi, vestea alegerii ca membru corespondent al Academiei Române; între filele ei, se păstrează ciorna răspunsului de mulțumire, cunoscut și din publicații⁴⁶.

Documentele care urmează se referă la achiziții și împrumuturi de cărți (Anexele 14, 15, 17, 23, 24; Fig. 7, 13, 14), donații de documente și cărți vechi (Anexele 21, 24; Fig. 11, 14), rapoarte asupra unor lucrări prezentate spre publicare de Academia Română⁴⁷ (Anexele 16, 18, 19; Fig. 8, 9). Ultima scrisoare din acest lot, de un interes mai deosebit, este aceea din 19 decembrie 1930 (Anexa 25; Fig. 15), conținând anunțul oficial al acceptării lucrării *Descântecel românilor*, care materializa preocupări de veche dată⁴⁸. Îndemnul de a purcede la o „revizuire minuțioasă” a formei extrase din „Șezătoarea”⁴⁹ precum și sugestii utile i-au venit tot din partea lui

---

⁴⁶ Alexandru Dobre, *art. cit.*, p. 289-290. Este o singură deosebire între manuscris și textul publicat aici: ea privește finalul, care în manuscris este „cultura viitoare a **nației** noastre”, iar în articolul citat „cultura viitoare a **patriei** noastre”. Cum nu-mi este posibil să verific sursele din care autorul a preluat respectivul text, nu pot ști dacă această modificare aparține anului 1915 sau anului 1989...

⁴⁷ Cel pentru cartea lui C. Rădulescu-Codin (Anexa 16) este comentat și de Alexandru Dobre, *art. cit.*, p. 290.

⁴⁸ V., în acest sens, *Scrisori către Ioan Bianu*, I, p. 585, nr. 7 – 10 noiembrie 1914 („Am în lucru o mare colecție de descântece”); p. 585, nr. 9 – 20 martie 1915 („Lucrez acum la colecția de *Descântece*, despre care v-am mai amintit”); p. 586, nr. 10 – 1 aprilie 1915 („La descântece lucrez mereu; până în toamnă nici n-am să vă pot trimite manuscrisul”); p. 587, nr. 11 – 8 iunie 1915 („Lucrarea mea asupra *Descântecelor* a luat o factură pe care nu am bănuț-o la început. Ies la iveală niște lucruri foarte interesante. Dacă ni dă Dumnezeu liniște, în vara asta sper să o isprăvesc și spre iarnă să v-o trimet”); p. 589, nr. 14 – 25 iunie 1920 („Lucrarea mea asupra *Descântecelor* se infiripează spre sfârșitul ei [...]. Oare când se vor relua tipăriurile Academiei, ca să o trimet? Se înțelege, va fi ceva mai măricel manuscrisul, dar caut să concentrez materialul cât mai mult posibil”); p. 591, nr. 17 – 16 februarie 1926 („De mult, știi că am făcut un studiu asupra descântecelor, pe care le-am adunat într-o mare colecție. Trimet un întreg volum care formează introducerea, extrase din *Șezătoarea*, tipărite rudimentar [v. *infra*, nota 49]; crezi oare că Academia ar edita lucrarea? Dacă nu, oare Casa Școalelor nu ar face-o? Ar fi păcat să rămâie neutilizată atâta muncă”). V. și *Scrisori către Artur Gorovei*, p. 40, nr. 34 – 25 iunie 1915 și p. 42, nr. 38 – 4 mai 1921. Însemnare din 5 aprilie 1930 în *Jurnal*, III, p. 290 / f. 157^r: „Lucrez la volumul cu *Descântece*”.

⁴⁹ Artur Gorovei, *Descântecel românești. Studiu de folklor*. Partea I. Introducere, Tipografia „J. Bendit”, Folticeni, 1925, 210 p. Studiul a fost publicat în mai multe numere din „Șezătoarea”, începând din iunie 1922 (anul XXX, vol. XVIII, nr. 6, p. 177-192).

Bianu⁵⁰, care i-a stat alături lui Gorovei și în procurarea materialului bibliografic mai greu de găsit. A fost firesc, de aceea, ca, înainte de a preda manuscrisul la Academie, să dorească a-l înfățișa lui Bianu.

Amănunte strecurate în corespondența publicată, precum și câteva însemnări din *Jurnal* conturează mai precis acest ultim segment al traseului la capătul căruia s-a aflat anunțul că „Secțiunea Literară, în ședința de la 12 decembrie curent [= 1930], a aprobat publicarea” cărții despre descântece. În acel an 1930, la începutul lunii iunie, Bianu scrisese lui Gorovei, anunțându-l că „în cursul acestei veri” va merge la Guranda, „de unde am de gând să te chem”⁵¹. La Guranda, în județul Botoșani, era proprietatea familiei Alexandrescu; stăpâna casei, Matilda Alexandrescu, născută Băicoianu⁵², era una dintre surorile Alexandrinei (Didina), soția lui Bianu. O altă soră, Felicia, fusese măritată cu Nicolae Xenopol (1858-1917), fratele istoricului, om politic și diplomat, primul ambasador al României în Japonia.

Ideea unei întâlniri așa de lesnicioase a surâs lui Artur Gorovei⁵³. Ajuns la Guranda la 21 iulie, Bianu i-a scris lui Gorovei chiar a doua zi: „De ieri am venit aici pentru odihnă ca oaspe al cumnatei mele d-na Alexandrescu. Gândul îmi este să stau aici [până] spre sfârșitul lunii viitoare august. [...] Îndeplinesc cu plăcere dorința ce mi-ai exprimat, ca să vii să ne vedem aici [...]. Doamna Alexandrescu ar fi bucuroasă să iei aici dejunul, ca să avem mai mult timp de vorbă”⁵⁴.

---

⁵⁰ *Scrisori către Artur Gorovei*, p. 44, nr. 42 – 6 dec. 1923: „Colecției d-tale de descântece i se va face loc și drum cât se va putea mai bine și mai iute. Cu atât mai vârtos că sunt încredințat că ea nu va fi numai o colecție, ci va cuprinde și va rezuma într-însa tot ce s-a publicat până acum la noi din acest prea interesant gen al manifestării vieții celei mai intime a poporului nostru”; p. 45, nr. 46 – 4-6 martie 1926, cu sugestii pentru alcătuire și cu promisiunea publicării: „Fie de Acad[emie], fie de Casa Școalelor – după stăruința noastră (Acad[emie])”.

⁵¹ *Ibidem*, p. 55, nr. 66.

⁵² Pentru familia Băicoianu, v. Mihai Dim. Sturdza, *Familii boierești din Moldova și Țara Românească. Enciclopedie istorică, genealogică și biografică* (supra, nota 8), p. 439; se citează genealogia alcătuită de Alexandru Perietzianu-Buzău, care însă nu este reprodusă, așa încât nu pot preciza poziția celor trei fiice ale căpitanului (ulterior colonel) Băicoianu, prefect de Mehedinți, în raport cu negustorul grec începător al familiei. Despre soția lui Bianu și surorile sale, născute din mamă de origine franceză (Susanne Jacquemont) – *Ibidem*, p. 564.

⁵³ *Scrisori către Ioan Bianu*, I, p. 595, nr. 21 (26 iunie 1930): „Și nu uita să mă înștiințezi când vei ajunge la Guranda”.

⁵⁴ *Scrisori către Artur Gorovei*, p. 55-56, nr. 68.

Conform însemnărilor din *Jurnal*, Artur Gorovei a mers la Guranda sâmbătă, 2 august 1930, luând cu sine opera pe cale de definitivare⁵⁵:

Am dus să-i arăt lui Bianu manuscrisul meu cu studiul asupra descântecelelor, pe care l-am reluat în lucru. Din puținul ce a putut să vadă, în câteva minute, și-a dat părerea că lucrarea va face zgomot în lumea folkloriștilor. O va publica în colecția „Studii și cercetări”. O așteaptă la începutul lui septembrie, când va fi și marea recepție la Academie a Regelui, președintele ei de onoare.

După o lună și jumătate, la 18 septembrie, nota⁵⁶:

În astă sară am scris ultimul rând din Prefața volumului de Descântece, cu care mă voi duce, în curând, la București, să-l las lui Bianu.

În adevăr, prefața *Descântecelelor* este datată *Folticeni, 18 septembrie 1930*; însă manuscrisul nu a fost dus la București de autorul însuși, ci trimis prin poștă, după cum arată scrisoarea lui Bianu din 17 octombrie 1930, când tocmai îl primise⁵⁷. Așa cum se anunța în adresa Academiei din 19 decembrie, volumul a fost dat la tipar după vacanța prilejuită de sărbători. La 12 ianuarie 1931, Gorovei scria lui Bianu: „Am primit astăzi vestea că manuscrisul meu va fi trimis la tipografie”, rugând să i se permită a face o corectură⁵⁸; trei luni mai târziu, autorul putea să noteze, cu satisfacție,

---

⁵⁵ *Jurnal*, III, p. 290-291 / f. 157^r-157^v. Relatarea despre vizita la Guranda (conacul există și azi) nu se limitează, însă, la amănuntele întâlnirii cu Bianu, găzduit de „cumnata sa, D^{na} Alexandrescu-Guranda, născută Băicoianu”, ci conține și unele observații, interesante din alte puncte de vedere (și caracteristice pentru autorul lor). Iată-le: „Am luat acolo dejunul. E o casă bogată, dar îi lipsește ceva care să o deosebească de locuințele parvențiilor. Boiserii frumoase, și tablouri de duzină, ordinare; la dejun nisetru, dar untul ranced, mirosea a unt de oaie; veselă bună, dar servitoarea murdară și găfâind pe nas, desgustător”.

⁵⁶ *Ibidem*, p. 299 / f. 161^v.

⁵⁷ *Scrisori către Artur Gorovei*, p. 57, nr. 70: „Am primit astăzi scrisoarea d-tale, împreună cu *Descântecele românilor*, manuscript de 289 foi. Bine ai făcut că l-ai trimis”. Observ că scrisoarea menționată aici, cu care Artur Gorovei a însoțit manuscrisul, și care trebuie să fi datat din intervalul 10-15 octombrie, **lipsește** din *Scrisori către Ioan Bianu*, I (v. p. 594-595).

⁵⁸ *Scrisori către Ioan Bianu*, I, p. 595, nr. 22; referința la vestea primită în acea zi privește, fără îndoială, scrisoarea foarte protocolară, pe hârtie cu antet, semnată de Bianu ca președinte al Academiei, dar datată 9 ianuarie 1930 (*Scrisori către Artur Gorovei*, p. 53, nr. 63): „Am plăcerea să vă anunț că Academia a aprobat publicarea manuscrisului d-voastră: *Descântecele românilor – studiu de folclor în seria Din viața poporului român*.”

în *Jurnalul* său: „Am făcut corecturile la volumul Descântecelor. Cred că în curând va apare”⁵⁹. Aventura *Descântecelor*, traversând trei domnii și un război mondial, se încheiase. Rezultatul merita toate ostenelele: „E o lucrare monumentală, de care se poate mândri cu drept cuvânt autorul, dar nu mai puțin Academia care a mijlocit publicarea”, va scrie Moses Gaster⁶⁰.

Din păcate, *Jurnalul* nu conține nici o știre despre apariția volumului⁶¹, probabil în primăvara sau vara anului 1931.

*

Pe lângă documentele comentate până aici, în plic se mai află o foaie care stă mărturie pentru chipul în care, acum mai bine de un veac, cineva își putea desfășura cercetările locuind într-un orașel de provincie, dar beneficiind de toate înlesnirile necesare acestor cercetări. Dactilografiată și nedată, foaia (Fig. 16) conține o înșirare de cărți, cu autorii lor, cu următoarea „introducere”:

Din catalogul No. 368.

Cărți care ar fi bine să le aibă Biblioteca, dacă nu le are până acum, și care ar putea să-mi servească și mie:

În zilele acestea manuscrisul se va trimite la tipografie”. În chip evident, scrisoarea nu poate fi din **ianuarie 1930**, ci numai din **ianuarie 1931**: nu este singurul caz când, din neatenție, în primele zile ale lunii ianuarie apare anul tocmai încheiat! În *Jurnal*, făcând bilanțul anului 1930, Gorovei scria la 3 ianuarie 1931: „Am isprăvit lucrarea «Descântecele românilor»; am trimes-o la Academie și zilele acestea începe să o tipărească”. La 16 ianuarie, Bianu îi confirma predarea *Descântecelor* la tipografie „în aceste zile” (*Scrisori către Artur Gorovei*, p. 59, nr. 74; v. și nr. 75).

⁵⁹ *Jurnal*, III, p. 307 / f. 165^v (însemnare din 10 aprilie 1931).

⁶⁰ *Scrisori către Artur Gorovei*, p. 64-65, nr. 85 (dintr-o scrisoare către Bianu, care însă lipsește din volumul corespondenței acestuia). Adresându-se direct lui Artur Gorovei, Gaster scria (13 noiembrie 1931): „Cartea d-tale va rămâne un monument neprețuit și baza nestrămutată pentru cercetările științifice asupra originii acestor descântece și paralelele lor în literatura universală” (*Ibidem*, p. 106, nr. 10). O analiză a acestei lucrări la Loretta Handrabura, *Artur Gorovei. Studiu monografic (supra, nota 4)*, p. 117-133; aici, la p. 117, o confuzie: „Conducătorul Arhivei de Folclor din Cluj anticipează și prezice succesul pe care îl va repurta încă din anii 1930, când se întâlnește cu A. Gorovei în Guranda, județul Botoșani, și vede manuscrisul”. Am arătat că întâlnirea nu a avut loc în anii, ci chiar în anul 1930, iar cel întâlnit acolo, la Guranda, nu a fost „conducătorul Arhivei de Folclor din Cluj”, adică Ion Mușlea, ci Ioan Bianu; absența notelor la aceste afirmații face imposibilă explicarea confuziei.

⁶¹ Artur Gorovei, membru corespondent al Academiei Române, *Descântecele românilor. Studiu de folklor* (Academia Română, *Din vieța poporului român*, XL) București, Regia M[onitorului] O[ficial], Imprimeria Națională, 1931, 423 p.

Urmează cele 14 cărți, fiecare purtând un număr de catalog. La sfârșit, un adaos: „aș dori să comandați”, și trei titluri (dintre care unul se regăsește în prima listă). Intervenția lui Bianu se vede în trei locuri. Înaintea primei liste, a pus cuvintele „*Bibl. Acad.* Care le avem se șterg. Bianu” – în adevăr, zece din cele 14 titluri sunt tăiate. Sub cea de-a doua listă a scris „(A. Gorovei)”, indicând astfel pe autorul listelor. Adnotarea finală a fost făcută după ce un funcționar a verificat lista și a tăiat cărțile aflate în Biblioteca Academiei; ea se adresează, deci, celui care trimisese această foaie: „*Notă.* Cele șterse le avem; celelalte au fost comandate. Bianu”.

„Catalogul No. 368” era un catalog (cu lucrări de etnografie) al editurii Otto Harrassovitz din Leipzig, tipărit în 1915; referiri la el se află într-o scrisoare a lui Gorovei către Bianu, din 8 iulie 1915⁶² și într-o scrisoare a lui Bianu către Gorovei, din 8 ianuarie 1922⁶³, dar acestea nu sunt elemente suficiente pentru a data foaia respectivă. În schimb, se poate observa că între cărțile a căror restituire era cerută la 27 aprilie 1916 (Anexa 17) se află și două dintre cele aflate pe listele acestei foi: *Hexenspruch und Zauberbann*, de H. Frischbier, și *Histoire des religions de la Grèce antique*, de L. Maury; ambele fuseseră împrumutate de Artur Gorovei la 21 decembrie 1915. Astfel, documentul în cauză poate fi datat cu suficientă precizie, plasându-l în a doua jumătate a anului 1915. Și nu poți să nu admiri eficiența serviciilor într-o vreme când mijloacele curente de comunicație și transport erau doar poșta și căile ferate...

*

Depășind marginile intervalului cronologic al indicației de pe plic, socotesc utilă prezentarea câtorva amănunte și cu privire la trecerea lui Artur Gorovei din rândul membrilor corespondenți în acela al membrilor de onoare ai Academiei Române, eveniment petrecut la 25 mai 1940 și despre care au fost publicate deja, în 1989, câteva documente esențiale⁶⁴. Interesul pentru acest eveniment mi-a fost stârnit de o însemnare care a devenit cunoscută abia în 1993.

---

⁶² *Scrisori către Ioan Bianu*, I, p. 587, nr. 12.

⁶³ *Scrisori către Artur Gorovei*, p. 43, nr. 39.

⁶⁴ Alexandru Dobre, *Artur Gorovei – membru de onoare al Academiei Române*, cit. (*supra*, nota 3): documente după *Analele Academiei Române. Desbaterile*, LX, 1939-1940, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, Imprimeria Națională, București, 1941, p. 158 și din Arhiva Academiei (Dosar A-7, filele 2 și 5).

La proclamarea din 25 mai 1940, au fost patru voturi contra (din 24 exprimate) și o abținere; unul dintre voturile contra a aparținut generalului Radu R. Rosetti (1877-1949), ceea ce poate să pară straniu, date fiind raporturile amicale dintre cei doi. Generalul și-a explicat gestul, în însemnarea din jurnalul său, chiar la data evenimentului⁶⁵:

Se aleg doi membri de onoare, [lingvistul Giulio] Bertoni și Artur Gorovei. Această ultimă alegere este iarăși o operație electorală de a Secției literare care zice că are nevoie de un loc de membru corespondent și de aceea a trecut pe Gorovei între membrii de onoare. Deși Gorovei mi-i simpatic și-l socotesc un bun muncitor în orgul literilor, procedeul fiind inadmisibil, am votat contra.

În alt jurnal, cel al lui Artur Gorovei, se află consemnate (sub data de 29 mai 1940) amănunte care par să coincidă cu explicația generalului Rosetti⁶⁶:

Tot astăzi o scrisoare de la Sextil Pușcariu că am fost ales membru onorar la Academie și-mi cere să-i răspund, de preferință telegrafic, dacă primesc. Apoi 3 scrisori de felicitare: Ionel Simionescu îmi scrie că se dau lupte mari pentru numirea ca membru activ, fiind candidați Torouțiu, Cartoian și Procopovici⁶⁷, și atunci am fost ales onorar, „pus de o samă cu Patriarhul și alte persoane înalte din țară”. Apoi scrisori de felicitare de la D. G. Maxim și Mitiță Holban. În localitate nici un cuvânt din partea nimănui. La Tribunal, nici un coleg nu mi-a amintit de această cinste ce mi se face...

Din păcate, scrisoarea lui Pușcariu nu a fost selectată pentru volumul de corespondență editat în 1970; despre ea pomenește autoarea „studiului monografic” din 2007⁶⁸, reproducând un fragment, dar cu o referință inexactă⁶⁹. Telegrama de confirmare a

⁶⁵ Radu R. Rosetti, *Pagini de jurnal*. Ediție îngrijită de Cristian Popișteanu, Marian Ștefan <și> Ioana Ursu, București, Editura „Adevărul”, 1993, p. 93.

⁶⁶ Artur Gorovei, *Jurnal*, III, p. 170 / f. 86^v.

⁶⁷ Torouțiu și Procopovici erau membri corespondenți și au rămas așa; Cartoian a devenit membru activ la 26 mai 1941, iar în locul de membru corespondent, rămas în felul acesta vacant, a fost ales, la 31 mai 1941, scriitorul Emanoil Bucuța (1887-1946). Oare în vederea alegerii acestuia era necesar, în 1940, locul de membru corespondent la Secțiunea Literară?

⁶⁸ Loretta Handrabura, *op. cit.*, p. 40.

⁶⁹ *Ibidem*, p. 46, nota 33; fragmentul respectiv se află în volumul de corespondență din 1970, dar nu la p. 57, ci la p. XXIII, în Introducere.

acceptării, cerută de Pușcariu, ar trebui să se afle în arhiva Academiei. Iar scrisoarea lui I. Simionescu pare să se fi rătăcit, întrucât nu am regăsit-o în pachetele cu corespondența primită de la acesta și de la soția sa Matilda (vară primară a lui Artur Gorovei). Cu aceste piese, s-ar completa dosarul alegerii lui Artur Gorovei ca membru de onoare.

O chestiune mi se pare că rămâne nedeslușită. După alegerea de la 25 mai, *Analele Academiei Române* consemnează că la **31 mai 1940** vicepreședintele Ion Petrovici – care prezida ședința publică solemnă din acea zi – a citit o „scrisoare de mulțumire primită de la d-l coleg de onoare Artur Gorovei”, cu următorul conținut⁷⁰:

Primind înștiințare că Academia Română m-a ales membru onorar, am onoare a vă mulțami pentru această distincție ce mi s-a făcut, și vă rog să mulțamiți, pentru mine, și d[omni]lor membri ai Academiei, asigurându-i că, pe cât timp bunul Dumnezeu îmi va prelungi zilele, și-mi va da puțința să muncesc, voi lucra, cu aceeași râvnă, ca și până acum, pentru binele și fericirea poporului nostru.

În arhiva Academiei se păstrează, însă, copia adresei *oficiale* de comunicare a acestei alegeri⁷¹ și ea datează din **10 iunie 1940** (originalul ar trebui să se afle în corespondența Gorovei de la Academie, dar lipsește din volumul editat în 1970), fiind urmată, la 14 iunie, de răspunsul lui Gorovei⁷², care este, însă, *alt text decât acela citit la 31 mai*:

Folticeni, 14 iunie 1940

Domnule Președinte al Academiei Române,
Primind scrisoarea Dvs nr. 2003, prin care îmi faceți cunoscut că Academia Română m-a ales Membru de onoare al ei,

---

⁷⁰ *Analele Academiei Române. Desbaterile*, LX, cit., p. 198.

⁷¹ Alexandru Dobre, *Artur Gorovei – membru de onoare...* (Dosar A-7, 1940, fila 2). Adresa, semnată de C. Rădulescu-Motru ca președinte și de Al. Lapedatu ca secretar general, are următorul conținut: „Onorate Domnule Coleg, Academia Română, în semn de deosebită prețuire a îndelungatei și bogatei Domniei Voastre activități folkloristice, istorice și literare, v-a ales în ședința de la 25 mai 1940, MEMBRU de ONOARE al ei. Comunicându-vă acest vot, vă rugăm să primiți, Onorate Domnule Coleg, expresiunea distinsei noastre considerațiuni”.

⁷² *Ibidem* (Dosar A-7, 1940, fila 5).

vă rog să primiți cele mai călduroase mulțămiri și să binevoiți a arăta aceleași mulțămiri și domnilor membri cari m-au ales.

Primiți, vă rog, Domnule Președinte, expresiunea distinsei mele considerațiuni.

Artur Gorovei

Acest al doilea răspuns de mulțumire nu a mai fost reprodus în *Anale*. Lipsa altor amănunte mă oprește să caut o explicație pentru neobișnuita repetare a mulțumirilor.

Cât privește „operația electorală” (cum o numește generalul Rosetti) manevrată de Secțiunea Literară, ea are ecouri în *Analele Academiei*: se vede că membrii acelei Secțiuni aveau dificultăți în alegerea unui succesor al lui N. Drăganu, mort la 18 decembrie 1939, și nici întrunirea Colegiului extraordinar de candidare nu a putut dezlega situația, prin desemnarea unuia dintre cei trei candidați (Al. Procopovici, N. Cartoian și I. E. Torouțiu), locul rămânând vacant „până la sesiunea următoare”⁷³.

*

„Cariera” academică a lui Artur Gorovei a încetat în iunie 1948, atunci când Academia Română a fost suprimată pentru a face loc Academiei Republicii Populare Române⁷⁴, organ reprezentativ, în planul cultural și științific, al noului regim. Este evident că, din mai toate punctele de vedere, în noua instituție bătrânul cărturar de la Fălticeni nu și-ar mai fi aflat locul. „Comprimarea” (cum ar fi zis G. T. Kirileanu) a fost „îndreptată” după 52 de ani, în 1990, printr-o așa-zisă *repunere în drepturi*, o reparație care are tot atâta valoare ca și atribuirea titlului de cetățean de onoare al municipiului Fălticeni, *post-mortem*, în 2013. Dovada cea mai bună o constituie nepăsarea cu care autoritățile centrale se îngrijesc de memoria acestui membru al Academiei, iar cele locale de păstrarea moștenirii și amintirii sale.

⁷³ *Analele Academiei Române. Desbaterile*, LX, p. 157 (24 mai 1940). V. și p. 134 (intervenția secretarului general, Alexandru Lăpedatu).

⁷⁴ Cf. Păun Ion Otiman, *1948 – anul imensei jertfe a Academiei Române*, în „Akademos”, 4 (31), decembrie 2013, p. 115-124.

ANEXE

1.

ACADEMIA ROMÂNĂ
No. 8846

București, 1897 aprilie 21

Domnule,

Avem onoarea a Vă aduce la cunoștință că Academia, în ședința sa de la 7 (19) aprilie a.c., a decis a admite propunerea ce i-ați făcut de a tipări pe spesele sale colecțiunea de cimilituri (ghicitori) adunate de Domnia-Voastră și din care i-ați trimis un specimen.

Comunicându-Vă deciziunea Academiei favorabilă cererii Domniei-Voastre, Vă rugăm să binevoiți a completa, după cum ați anunțat, manuscriptul colecțiunii de cimilituri și a ni-l trimite în stare de a fi dat la tipar.

Primiți, Vă rugăm, Domnule, asigurarea distinsei noastre considerațiuni.

p. Președintele
Gr. G. Tocilescu

Secretarul General
D. Sturdza

Domniei Sale
Domnului Artur Gorovei
Folticeni

2.

Academia Română

București
la 12/24 sept[embrie] 1897

Domnule,

Vă anunț că, potrivit deciziunii Academiei, lucrarea Dvoastre despre cimiliturile române s-a dat deja la tipar. Tipograful trebuie să fi început deja sau vă va trimite în curând corecturile întâi, pentru reviziunea de autor.

Fiindcă lucrarea se tipărește de Academie și, deci, cu ortografia ei, să nu vă preocupați de greșalele ortografice ce vor fi lăsat culegătorii în prima corectură. O a doua și a treia probă ni se vor da nouă aici, după ce se vor executa modificările ce Dvoastre veți crede necesar să introduceți în text.

Vă rog de asemenea ca, odată cu întâia probă corectată de Dvoastre, să ne înapoiați și manuscriptul lucrării, spre a putea controla cu siguranță acele cimilituri străine și macedoromâne cari, negreșit, trebuie redată întocmai cu ortografia ce ați adoptat Dvoastre.

Primiți, cu acest prilej, asigurarea perfecte mele considerațiuni.

C. Colescu-Vartic

3.

Academia Română

București

18/30 sept[embrie] 1897

Domnul meu,

Observ în prima Dv corectură că, introducând, după no. 157, o cimilitură nouă, îi dați no. 157bis. Este necesar să poarte acest no., sau i se poate pune no. 158, rămânând a se schimba numerotația la toate cele următoare?

În afară de aceasta, sunt unele serii de cimilituri cari, așezate fiind după obiectul ce privesc, nu vin, în textul Dv, în perfectă rânduială alfabetică. Putem schimba, la tipărire, ordinea, și deci și numerotația cimiliturilor, după rândul ce vor ocupa în ordine alfabetică? Negreșit, toate aceste schimbări de formă se vor face cu toată luarea aminte, așa că nimic din forma ce ați dat Dv colecțiunii să nu sufere.

Am luat deja dispozițiuni pentru ca, îndată ce se vor tipări, coalele colecțiunii să vi se trimită, una după alta, cum vor eși de sub presă.

Dacă aveți nevoie și de manuscript, la întocmirea *indicelui*, în cazul mai ales când aprobați să schimbăm ici colo, după necesitate, rânduiala alfabetică a capitulelor, mă voi grăbi să vi-l trimet, odată cu coalele tipărite.

Primiți, vă rog, încredințarea distinsei mele considerațiuni.

C. Colescu-Vartic

4.

ACADEMIA ROMÂNĂ

București

4/16 novembre 1897

Domnul meu,

Mă grăbesc să răspund la scrisoarea Dv din 3 corent, că Academia va publica lucrarea Dv așa după cum veți crede necesar s-o faceți, cu toate adaosele: indice și glosar.

Din parte-mi, am o singură rugămintă să vă fac: aceea de a ne trimite cât veți putea mai de timpuriu prefața și adaosele, în interesul chiar al mai grabnicei aparițiuni a lucrării Dv.

Am făcut să vi se trimită deja o parte din manuscriptul Dv și vă voi trimite treptat treptat și restul. Odată ce revedem aici textul cules cu cel manuscris, nu mai avem nici o trebuință de acesta; astfel încât, dacă doriți, îl puteți păstra Dv.

Primiți, cu această ocaziune, salutările mele.

C. Colescu-Vartic

5.

Marți

Stimate Domnule Gorovei,

Putem modifica cuvântul *Pârpeliță* în *Prepeliță* și acela de *Perjă* în *Prună*, punând negreșit în paranteze pe cele dintâi? Sau poate o asemenea modificare ar avea inconveniente pentru exacta transcriere a răspunsurilor la cimilituri?

Primiți, cu această ocaziune, asigurarea perfecte mele considerațiuni.

C. Colescu-Vartic

C.p. Adresa: *Domnului Artur Gorovei / Fălticeni*. Ștampila de expediție: BUCURESCI 30 NOV; ștampila de sosire: FOLTICENI 1 DEC 97.

6.

Domnul meu,

Tipografia a făcut o greșală trimițându-vă dublă corectură de pe coala 25. Eu rânduiseam ca să vi se trimită, odată cu coalele tipărite (20-24), și coala 25 (care nu e completă și nu se poate tipări) în corectură, pentru ca să puteți întocmi indicele și glosarul cu cari se va încheia volumul.

Tipografia a uitat însă, sau a omis să vă arăte scopul expedierii corecturii.

Fiindcă însă coala 24 se tipărește zilele acestea, am luat măsuri pentru ca, îndată ce se va tipări, să vi se trimită și, odată cu ea, să vi se trimită și paginile coalei 25, de cari eu aici nu am nevoie, având deja un exemplar, dar cari vă pot fi Dvoastră necesarii pentru încheierea lucrării.

Profit de ocaziune ca să vă salut cu deosebită considerațiune.

Colescu-Vartic

17/29 dec[embrie] 1897

7.

ACADEMIA ROMÂNĂ
BUCUREȘTI
N° 1729

1911, octombrie 14

Onorate Domn,

Trimițându-vă alăturata procură, cu onoare vă exprimăm viile mulțumiri ale Academiei pentru bunăvoința cu care ați oferit cunoștințele și experiența Domniei-Voastre întru apărarea intereselor ei în procesul pe care-l are la Tribunalul de Suceava.

Am dat instrucțiuni d-lui Administrator al moșiei Roșiori să se prezinte la Domnia-Voastră spre a vă pune în curent cu starea litigiului.

Primiți, Onorate Domn, încredințarea distinsei noastre considerațiuni.

PREȘEDINTELE,
J. C. Negruzzi

Domniei Sale
Domnului Artur Gorovei
Avocat

Fălticeni

8.

ACADEMIA ROMÂNĂ
No. 2306

București
9 ianuarie 1912

Domnule Avocat,

Avem onoare a vă înainta o copie de pe scrisoarea d-lui V. Ionescu adresată Academiei, în care d-sa propune ca chestiunea determinării hotarului dintre moșia Academiei și a d-sale să se facă prin bună înțelegere la primăvară; iar în ceea ce privește procesul penal, care este să se judece la 1 februarie viitor, Academia să declare în instanță că nu mai stăruie în proces, întrucât d-l Ionescu declară că nu a lucrat cu rea credință.

În consecință, vă rugăm ca în ziua de 1 februarie curent să binevoiți a declara în numele Academiei înaintea Tribunalului, că Academia se desistă de la acțiunea penală față de declarațiunea d-lui V. Ionescu, rămânând ca chestiunea hotarului să se stabilească de comun acord la primăvară.

Mulțumindu-vă pentru bunăvoința ce ați avut de a da sprijinul Domniei-Voastre Academiei în acest proces, vă rugăm a primi asigurarea distinsei noastre considerațiuni.

PREȘEDINTELE,
J. C. Negruzzi

SECRETARUL GENERAL,
D. Sturdza

Domniei Sale
Domnului Artur Gorovei
Avocat

Fălticeni

Scrisoarea are următoarea anexă dactilografiată:

Copie de pe scrisoarea d-lui V. Ionescu către d-l Președinte al Academiei Române, înregistrată la Nr. 2306 de la 16 decembrie 1911.

Domnule Președinte,

În neînțelegerea izvorâtă între Academie și mine din pricina hotarului despărțitor al moșiilor noastre, calea judecății și a proceselor este dăunătoare ambilor părți și strică raporturile de bună vecinătate pe cari eu nu aș dori să le întrerup. În speranță că și Domnia Voastră doriți acelaș[i] lucru, vin a vă propune ca chestiunea determinării hotarului să o facem la primăvară, prin bună înțelegere, atunci când fiecare ne vom putea lămuri asupra drepturilor noastre.

În așa condițiuni, ar fi nedrept să stăruieți în procesul penal ce mi s-a intentat și vă rog, primind propunerea mea, să binevoiți a da ordin avocatului Domniei-Voastre de a recunoaște în instanță că întru cât nu am lucrat cu rea credință și hotarul rămâne să se determine la primăvară, întru atâta afacerea mea nu mai poate fi socotită penală.

În schimb, recunosc și eu că nu mai am nici o pretențiune contra Domniei-Voastre.

Vă salut cu stimă,

V. Ionescu

Moșia Ionosa [= Ioneasa], 13 decembrie 1911

9.

ACADEMIA ROMÂNĂ
BUCUREȘTI
Nr. 185

10 februarie 1912

Onorate Domn,

Referindu-ne la scrisoarea Domniei-Voastre de la 1 februarie curent, avem onoarea a vă exprima cele mai călduroase mulțumiri ale Academiei pentru serviciul ce ați binevoit a-i face, reprezentând-o în procesul cu d-l Vasile Ionescu înaintea Tribunalului Suceava.

Primiți, vă rugăm, Onorate Domn, încredințarea distinsei noastre considerațiuni.

PREȘEDINTELE,

J. C. Negruzzi

SECRETARUL GENERAL,

D. Sturdza

Domniei Sale

Domnului Artur Gorovei

Avocat

Fălticeni

10.

ACADEMIA ROMÂNĂ

București

..... 191....

Stimate D[omnu]le Gorovei,

Astăzi v-am trimis publicațiile cerute de Dv, afară de următoarele:

Hodoș, *Periodicele*⁷⁵ cari n-au apărut încă,Lupașcu, *Medicina babelor*⁷⁶ demult sfârșită.

Dicționarul⁷⁷ nu se poate da decât numai prin decizie specială a D[omnu]lui Președinte.

Veți binevoi a-mi răspunde de unde aveți fasc[iculele] 1 și 2 din tom[ul] I a[l] Dicționarului⁷⁸, cumpărate sau de la Academie.

Veți binevoi a-mi răspunde de primirea cărților, pe adresa

I. Grecescu, cassierul Academiei Române.

Cu deosebită stimă,

I. Grecescu

Ștampilă ovală, în tuș mov, cu inscripția ACADEMIA ROMÂNĂ/CASSA.

Scrisoarea fiind nedată, am așezat-o înaintea celei din 11 iunie 1914 (nr. 11), în funcție de apariția *Periodicelor* lui Hodoș și de întrebările privind fasciculele *Dicționarului limbii române*.

⁷⁵ Nerva Hodoș și Al. Sadi Ionescu, *Publicațiunile periodice românești (ziare, gazete, reviste)*. Descriere bibliografică de ~, cu o introducere de Ioan Bianu, I (1820-1906), București, Librăriile Socec & Comp. și C. Sfêtea (Leipzig, Otto Harrassowitz, Viena, Gerold & Comp.), 1915. La apariție, Gorovei a primit volumul, care a supraviețuit între rămășițele bibliotecii sale.

⁷⁶ Dumitru Lupașcu, *Medicina babelor. Adunare de descântece, rețete, doftorii și vrăjitorii băbești*, în *Analele Academiei Române*, seria a II-a, tom XII, Memoriile Secțiunii Literare, 1890.

⁷⁷ *Dicționarul limbii române*, întocmit și publicat după îndemnul și cu cheltuiala Maiestății Sale Regelui Carol I, tomul I, fascicolul 1, București, Inst[itutul] de Arte Grafice „Carol Göbl” S[ucceso]r Ion St. Rasidescu, 1907. Fascicula a doua, cu aceleași indicații descriptive, a apărut în 1908. Cercetarea colilor din aceste fascicole arată că în 2011 nu s-au putut împlini 145 de ani de la „înființarea” *Dicționarului*: prima coală este datată **4.XII.1906**, iar următoarele coli sunt date în 1907 (3.II., 18.III., apoi, în fascicula a doua, 24.IV., 27.V., 3.IX., 27.X., 5.XII. și 18.I.1908). Aceste date explică anii de apariție de pe copertele celor două fascicole. Scurta explicație, fără titlu, cu care se deschide prima fascicolă este datată *București, dechemvrie 1907*.

⁷⁸ Probabil cele două fascicole au fost cumpărate la București, unde Artur Gorovei călătorea relativ des.

11.

ACADEMIA ROMÂNĂ

București

..... 191....

Stimate Domnule Gorovei,

Cu poșta de astăzi v-am expedit la Fălticeni publ[icațiile] *Din viața popor[ului] român* N° 21⁷⁹, 22⁸⁰ și 23⁸¹, veți binevoi a-mi răspunde de primirea lor.

Tot cu această ocazie vă rog a-mi mai răspunde câte fascicule din Dicționar aveți, mi se pare că aveți fasc[iculele] 1 și 2 din tom[ul] I.

Din viața popor[ului] român vol[ume] de folklor câte numere aveți [?]

Al Dvoastră cu deosebită stimă,

I. Grecescu

cassierul Academiei

11.VI.1914

12.

ACADEMIA ROMÂNĂ

București

..... 191....

Domnului A. Gorovei

Alăturat pe lângă aceasta vă trimit remunerarea Dv de autor pentru publicația *Credințe și superstiții ale poporului român*, și anume

în hârtie de bancă L. 1460, –

în timbre 2,50

Lei 1462,50

Imediat ce veți primi suma vă rog a trimite la cassa Academiei Române cuvenita chitanție timbrată pentru descărcarea ei.

⁷⁹ Gh. F. Ciaușanu, *Superstițiile poporului român în asemănare cu ale altor popoare vechi și nouă*, București, Librăriile Socec & Comp. și C. Sfetea, 1914.

⁸⁰ Alexiu Viciu, *Colinde din Ardeal. Datini de Crăciun și credințe populare*. Culegere cu anotațiuni și glosar de ~, 1914.

⁸¹ D. Furtună, *Cuvinte scumpe. Taclale, povestiri și legende românești*, cu un glosar la sfârșit, culese de ~, 1914.

Cu deosebită stimă,
 I. Grecescu
 cassier
 14.IV.1915
 Cu ștampila ca la nr. 10.

13.

30 mai 1915

ACADEMIA ROMÂNĂ
 BUCUREȘTI
 No. 1134

Onorate Domn,
 Academia Română, aprețiând activitatea și lucrările
 Domniei-Voastre literare, v-a ales cu unanimitate, în ședința de la
 28 mai curent, **Membru corespondent** al ei în Secțiunea literară.

Comunicându-vă cu bucurie acest vot al Academiei, vă rugăm să
 primiți, Domnule Coleg, încredințarea distinsei noastre considerațiuni.

Președinte,
 Dr. C. I. Istrati

Secretar General
 J. C. Negruzzi

Domniei Sale
 Domnului Artur Gorovei
 Membru corespondent al Academiei Române

Scrisoarea are următoarea anexă autografă:
 D[omnu]lui Președinte al Academiei Române

București

Adânc mișcat de cinstea deosebită ce mi s-a făcut, de secțiunea literară
 a Ac[ademiei] Rom[âne], alegându-mă membru corespondent al ei, îmi permit
 a Vă ruga să binevoiți a împărtăși colegilor mei, în mijlocul cărora mă simt așa
 de mândru, mulțumirile mele cele mai călduroase.

Dacă munca îndelungată și stăruitoare ce am pus, pentru adunarea și
 orânduirea materialului nostru de folklor și din care mi-am făcut o țintă a
 vieții, a fost așa de larg răsplătită, de cătră acei chemați să o aprecieze, cinstea
 de a fi membru corespondent al Academiei Române este, pentru mine, un nou
 și puternic îndemn, ca să-mi jertfesc și restul zilelor, pe cât mă va îngădui

bu-nul Dum-nezeu să mai pot munci, tot în cercetarea acestui prețios material, ca să pot contribui la cunoașterea tot mai largă și mai adâncă a sufletului poporului nostru, cea mai mare bogăție a neamului, cea mai neclintită piatră de temelie, pe care se va înălța cultura viitoare a nației noastre.

Bin[e]v[oiți], vă rog, D[omnule] Pr[eședinte], a primi încred[ințarea] deosebitei mele stime.

14.

ACADEMIA ROMÂNĂ
No. 1149

București
2 iunie 1915

DOMNULE COLEG,

Regulamentul Academiei vă dă dreptul să primiți publicațiile Academiei. Am onoare a vă trimite pe lângă aceasta un exemplar din catalogul lor complet, ca să binevoiți a arăta cari sunt publicațiile din trecut, pe cari doriți să le aveți și cari vi se vor trimite, întrucât se mai află exemplare disponibile.

Pentru viitor, vă rugăm să arătați cari publicații doriți să vi se trimită, pre lângă ale Secțiunii căreia aparțineți.

Primiți vă rog, Domnule Coleg, încredințarea distinsei mele considerațiuni.

SECRETAR GENERAL,
J. C. Negruzzi

Domniei Sale

Domnului Artur Gorovei

Membru corespondent al Academiei Române

[În plic, urmează trei formulare tipărite, intitulate *Adeverința de împrumutare*, cu care Artur Gorovei a cerut să i se trimită anumite cărți din biblioteca Academiei Române. Cu primul buletin, datat 20 iunie 1915 și înregistrat la nr. 5107, a cerut volumul V din colecția lui N. Iorga, *Studii și documente cu privire la istoria românilor*⁸²; buletinul este semnat de

⁸² La trimiterea acestui volum se referă și I. Bianu în scrisoarea adresată lui Artur Gorovei la 20 iunie 1915: „Iorga, *Studii*, V, pleacă acuma ca pachet oficial” (*Scrisori către Artur Gorovei*, p. 40, nr. 33). Coincidența de dată (și cererea, și expediția la 20 iunie!) a determinat examinarea mai atentă a *Adeverinței de împrumutare*: se pare că Gorovei a datat doar *iunie 1915*, iar Al. T. Dumitrescu a pus ziua (20), precum a adăugat și descrierea și cota cărții.

Funcționarul de serviciu Al. T. Dumitrescu⁸³ și vizat de Bianu. Cu al doilea buletin, datat 9 iulie 1915, înregistrat la nr. 5145 și avizat de Bianu (care a adăugat și dispoziția „Se trimet îndată”), a cerut cinci titluri, dintre care i s-au trimis numai trei (Iorga, *Documentele Callimachi*, I-II⁸⁴; Densusianu, Candrea etc., *Graiul nostru*, I-II⁸⁵ și revista „Mélusine”⁸⁶, III și V-VI); despre celelalte două, *Funcționarul de serviciu* Gr. Chebap⁸⁷, care a semnat buletinul la 27 iulie, a răspuns personal – v. aici, nr. 15. În sfârșit, cu al treilea buletin, datat 27 octombrie 1915, înregistrat la nr. 5238, avizat de Bianu și semnat de *Funcționarul de serviciu* Al. T. Dumitrescu, a cerut: revista „Mélusine”, I și II; Girard de Rialle, *La mythologie comparée*⁸⁸; A. Lang, *Mythes, cultes etc.*⁸⁹; Maury, *Croyances et légendes de l’antiquité*⁹⁰; al cincilea titlu – Maspéro, *Lectures historiques* – este anulat.]

15.

ACADEMIA ROMÂNĂ

București

27 iulie 1915

Prea stimată Doamnă Gorovei,

Regret că nu Vă pot trimite și „Documentele familiei Rășcanu” de

⁸³ Este autorul volumului *Foi volante din colecțiunea Academiei Române (1642-1866)*, București, 1912.

⁸⁴ N. Iorga, *Documente privitoare la familia Callimachi*, adunate, publicate și întovărășite de o prefață de ~, I-II, București, Institutul de Arte Grafice și Editură „Minerva”, 1902-1903.

⁸⁵ I.-A. Candrea, Ov. Densusianu, Th. D. Speranția, *Graiul nostru. Texte din toate părțile locuite de români*, publicate de ~, I-II, Atelierele Grafice Socec & Co., București, 1906-1908.

⁸⁶ „Mélusine. Revue {Recueil} de mythologie, littérature populaire, traditions et usages” a apărut la Paris între anii 1877 și 1912.

⁸⁷ Probabil identic cu Grigore Gh. Chebap (1870-1946), licențiat în drept; și-a avut mormântul la cimitirul Izvorul Nou (G. Bezviconi, *Necropola Capitalei*, București, 1972, p. 91, cu mențiunea că a fost traducător din limba rusă).

⁸⁸ [Julien] Girard de Rialle, *La mythologie comparée*, C. Reinwald et Cie, Libraires-Éditeurs, Paris, 1878.

⁸⁹ A[ndrew] Lang, *Mythes, cultes et religion*, traduit, avec la collaboration de A. Dirr, et précédé d’une introduction, par Léon Marillier, Felix Alcan Éditeur, Paris, 1896.

⁹⁰ L[ouis]-F[erdinand]-Alfred Maury, *Croyances et légendes de l’Antiquité. Essais de critique appliquée à quelques points d’histoire et de mythologie*, Librairie académique Didier et Cie, Libraires-Éditeurs, Paris, 1863.

Ghibănescu⁹¹ și „Graiul din țara Hațegului” de Densușianu⁹², fiindcă nu le avem încă în biblioteca noastră.

Primiți, Vă rog, asigurarea prea deosebitei mele stime.

Gr. Chebap

Bibliotecar-Ajutor

16.

ACADEMIA ROMÂNĂ

No. 2471

București

28 noembrie 1915

Domnule Coleg,

D-l C. Rădulescu-Codin a trimis Academiei spre tipărire în publicațiunea *Din viața poporului român* o culegere de *Legende, tradiții și amintiri istorice*, vol. II.

Secțiunea literară, căreia s-a dat spre cercetare, a decis să fiți rugat Domnia-Voastră să binevoiți a examina acest material și a arăta apoi întru cât este inedit și dacă are valoare spre a se publica de Academie.

Comunicându-vă această rugămintă a Secțiunii, am onoare a vă înainta manuscrisul și a vă ruga să primiți, Domnule Coleg, încredințarea distinsei mele considerațiuni.

SECRETAR GENERAL,

J. C. Negruzzi

Domniei Sale

Domnului A. Gorovei

Membru corespondent al Academiei Române

Fălticeni

Pe aceeași coală (difolio) urmează referatul:

Conform însărcinării ce mi s-a dat de Secția literară a Academiei

⁹¹ Gh. Ghibănescu, *Surete și izvoade*, X (Documente cu privire la familia Râșcanu), Tipografia „Dacia” P. & D. Iliescu, Iași, 1915.

⁹² Ovid Densușianu, *Graiul din Țara Hațegului*, Atelierele Grafice Socec & Co., București, MCMXV.

Române, am cercetat, cu amănuntul, manuscrisul D[omnu]lui C. Rădulescu-Codin, „Legende, tradiții și amintiri istorice, vol. II”, propus spre tipărire în publicațiunea „Din viața poporului român”, și părerea mea este următoarea:

Materialul din această colecțiune este, în parte, inedit, iar unele bucăți, precum „La început” (pag. 1), „De când cu Noie” (p. 2), „Domnul de rouă” (p. 19), „Uriașii” (p. 20), etc., deși sunt cunoscute din alte publicații, totuși, sub forma în care sunt date, prezintă importanță, ca variante, și merită să fie cunoscute.

Persoanele și localitățile care formează sâmburii acestor tradiții au destulă însemnătate, pentru ca tot ce se povestește, despre ele, să intereseze pe cercetători.

Sunt, însă, câteva bucăți care ar trebui scoase din volum, dacă se va tipări colecția. Astfel, legenda „Fata de țăran ajunsă doamnă a țării” (p. 74), cu varianta ei de la pag. 77, nu este o legendă istorică, ci un basm, care și-ar găsi locul, cu mult merit, într-o colecție de basme.

Pentru ca o *povestire* să fie *legendă* sau *tradiție istorică*, trebuie să fie legată de numele unui *personaj* istoric, a unei localități, a unui fapt istoric, sau a unor datine naționale. În această povestire este vorba de un *Domn* care dă sfoară prin țară că va lua noră numai pe acea fată care-i va face trei lucruri ce va cere Domnul și va deslega trei întrebări. Fata unui morar se duce la împărat; nici călare, nici pe jos; nici îmbrăcată, nici desbrăcată; nici cu plocon, nici fără plocon, așa după cum ceruse Domnul, și-i devine noră.

În variantele cunoscute ale acestei povestiri, date sub nume de *basme*, e vorba de un *împărat*, și numai înlocuirea cuvântului „împărat” prin „domn” nu-i dă acestei bucăți, destul de frumoasă, caracterul de legendă istorică.

De asemenea bucățile: „De când sunt înșelătorii” (p. 79) și „Bogăția și slava lumii” (p. 81) sunt de asemenea [sic!] basme și locul lor nu ar fi în această colecție.

Cele ce spun țăranii, prin sate, despre lucrurile de astăzi, chiar când sunt în legătură cu personaje care au însemnătate în viața noastră socială, nu pot fi considerate ca legende istorice, cum vor putea fi peste câțiva ani, când vremea va întinde vâlul amintirii asupra faptelor întâmplare în zilele noastre.

Din acest punct de vedere privită bucata „Vlaicu” (p. 123), în care niște lăutari vorbesc de nenorocirea aviatorului așa de regretat, nu este o legendă *istorică* și cred că ar trebui scoasă din volum.

Același lucru ar trebui făcut cu descrierea cetății lui Negru-Vodă (pag. 43). Bucata aceasta nu este o legendă, nu este o culegere a D[omnu]lui C. Rădulescu-Codin, ci e un „articol” scris de altcineva și are un singur lucru comun cu autorul legendelor: a fost publicată în revista „Prietenul nostru”, care apărea sub conducerea sa.

Cu aceste omisiuni, lucrarea aceasta merită să fie publicată în colecțiunea Academiei⁹³.

La finele lucrării, culegătorul a adăugat un „*Indice și glosar*”. Înșirarea cuvintelor și arătarea paginelor pe care se întâlnesc – precum s-a făcut – nu e de ajuns. Sunt multe cuvinte locale, pe care orișicine nu le poate înțelege și al căror înțeles, cei obișnuiți îl vor bănuși, îl vor ghici, îl vor deduce. Tălmăcirea lor, cât mai amănunțită, ar fi de dorit, așa cum a făcut d. Codin pentru cel[ăl]alt volum de legende publicate tot de Academie.

Folticeni, 2 decembrie 1915

17.

ACADEMIA ROMÂNĂ
BIBLIOTECA
No. ....

București, 27 aprilie 1916

Domnule Membru,

Regulamentul Bibliotecii Academiei Române, prin articolul 40, dispune ca timpul cât se pot ținea cărțile împrumutate din această bibliotecă să nu treacă peste trei luni. Acest termen fiind trecut pentru cărțile împrumutate de Domnia Voastră și însemnate pe dosul acesteia, am onoare a vă ruga să binevoiți a le înapoia.

Vă amintesc totodată, că, după dispozițiunea numitului articol din Regulament, nu Vi se mai pot împrumuta alte volume până la restituirea celor al căror termen a fost depășit.

Primiți vă rog, Domnule Membru, încredințarea distinsei mele considerațiuni.

Bibliotecarul Academiei Române,
I. Bianu

⁹³ La 29 ianuarie 1916, C. Rădulescu-Codin mulțumea „din adâncul inimii” lui Artur Gorovei pentru raportul prezentat Academiei, promițând să scoată din volum „bucățile care nu-s socotite ca legende istorice” (*Scrisori către Artur Gorovei*, p. 316, nr. 6); totuși, acest volum nu a mai apărut sub auspiciile Academiei, ci, cu titlul *Din trecutul nostru. Legende, tradiții și amintiri istorice*, în 1923, la Editura „Cartea Românească”. În aceeași scrisoare, C. Rădulescu-Codin anunța că „până la sfârșitul lui februarie” va trimite Academiei și volumul *Literatură, tradiții și obiceiuri din Corbii-Muscelului*; și acesta va fi repartizat, spre examinare, tot lui Artur Gorovei (v. aici, nr. 18).

Domniei Sale

Domnului Artur Gorovei

Membru corespondent al Acad[emiei] Rom[âne]

Formular tipărit; am redat în *italice* textul imprimat (cu excepția antetului).

Pe verso, sunt însemnate volumele nerestituite în termen; rubricile indică numărul (cota), autorul și titlul cărții, numărul volumelor și data împrumutării. Iată-le (omit cotele):

- Tommaseo, *Canti popolari toscani I-IV*⁹⁴/ 4 vol./ 25 ian. 916
- Frischbier (H.), *Hexenspruch und Zauberbann*, Berlin 1870⁹⁵/ 1 8°/ 21 decembrie 915
- Maury (L. F. Alfr.), *Histoire des religions, I-II*, Paris 1857⁹⁶/ 2 4°/ [21 decembrie 1915⁹⁷]

18.

ACADEMIA ROMÂNĂ

No. 936

București

24 mai 1916

Domnule Coleg,

D-l C. Rădulescu-Codin a înaintat Academiei spre tipărire în publicațiunea *Din vieța poporului român* culegerea intitulată: *Literatură, tradiții și obiceiuri din Corbii-Muscelului*.

Secțiunea literară, căreia s-a dat spre cercetare, a decis să fiți rugat Domnia-Voastră să binevoiți a examina acest material și a arăta apoi întru cât este inedit și dacă are valoare spre a fi publicat de Academie.

⁹⁴ N[iccolò] Tommaseo, *Canti popolari toscani, corsi, illirici, greci*, raccolti e illustrati da ~, con opuscolo originale del medesimo autore, I-IV, Dallo Stabilimento Tipografico Enciclopedico di Girolamo Tasso, Veneția, 1841 (I și II), 1842 (III și IV).

⁹⁵ H[ermann] Frischbier, *Hexenspruch und Zauberbann. Ein Beitrag zur Geschichte des Aberglaubens in der Provinz Preussen*, Verlag von T. C. F. Enslin (A. Enslin), Berlin, 1870.

⁹⁶ L.-F. Alfred Maury, *Histoire des religions de la Grèce antique depuis leur origine jusqu'à leur complète constitution*, Librairie Philosophique de Ladrange, I-III, Paris, 1857-1859.

⁹⁷ Data este marcată prin ghilimele așezate sub precedenta.

Comunicându-vă această rugămintă a Secțiunii, am onoare a vă înainta manuscrisul și a vă ruga să primiți, Domnule Coleg, încredințarea distinsei mele considerațiuni.

SECRETAR GENERAL,
J. C. Negruzzi

Domniei Sale
Domnului A. Gorovei
Membru corespondent al Academiei Române
FĂLTICENI

Pe verso primei file se află referatul:

21 iunie 1916

Manuscrisul D[omnu]lui C. Rădulescu-Codin, intitulat „Literatură, tradiții și obiceiuri din Corbii-Muscelului”, cuprinde material interesant și în parte informațiuni inedite despre datinele noastre.

Deși unele părți din această lucrare ar fi putut să aibă o dezvoltare mai mare, precum, de pildă, paragraful privitor la încondeierea ouălor (p. 41), unde autorul ar fi putut și ar fi fost de dorit să descrie, în amănunțimi, modul cum se încondeiază ouăle, cum se pregătesc uneltele trebuitoare și culorile întrebuițate la încondeiere, totuși această lipsă nu constituie o scădere care să ridice orice valoare acestei lucrări.

De aceea sunt de părere că merită să fie tipărită de Academie, în colecția „Din viața poporului român”⁹⁸.

19.

Manuscrisul D^{lui} Șt. St. Tuțescu, „Descânțece românești”, cuprinde un mare număr de descânțece, împărțite în două clase, după boalele la care se referă: *boale trupești* și *boale sufletești*, împărțire făcută și de alți culegători.

Unele din aceste descânțece au fost publicate de d. Tuțescu, prin diferite reviste, foarte greu de găsit pentru cercetător.

---

⁹⁸ Volumul a apărut după moartea lui C. Rădulescu-Codin (1875-1926): *Literatură, tradiții și obiceiuri din Corbii-Muscelului*, cu note istorice, 24 arii, 162 figuri în text și unele vederi din Corbi, București, Atelierele Grafice „Cultura Națională”, 1929 (*Din viața poporului român*, XXXIX).

Descântecelul este bine cules, direct de la descântătoare; cele ce i s-au comunicat d^{lui} Tuțescu, de corespondenții săi, au același merit: textul original nu este alterat, și redă icoana exactă a descântecului cunoscut în popor.

Ca material de studiu, colecția d^{lui} Tuțescu prezintă însemnătate și sunt de părere că ar fi necesar să fie tipărită de Academie, în colecția „Din viața poporului român”.

20 iulie 1916

Lipsește, din plic, scrisoarea din partea Academiei care trebuie să fi însoțit, ca și în celelalte cazuri, manuscrisul lui Ștefan Stan Tuțescu (1880-1926). Volumul nu a mai fost tipărit în colecția *Din viața poporului român*.

20.

ACADEMIA ROMÂNĂ

No. 1373

București

Calea Victoriei, 135

24 iunie 1919

Domnule Coleg,

Vi se înapoiază manuscrisul lucrării Domniei-Voastre:

Contribuții la istoria dreptului român. I. O carte de judecată a Divanului Moldovei din 1798, lucrare pe care Secțiunea istorică a găsit-o nepotrivită pentru publicațiile Academiei, prin caracterul ei de simplu articol de revistă⁹⁹.

Primiți, vă rugăm, Domnule Coleg, încredințarea distinsei noastre considerațiuni.

SECRETARUL GENERAL,

J. C. Negruzzi

Domniei Sale

Domnului A. Gorovei,

Membru corespondent al Academiei Române

---

⁹⁹ Nu cunosc soarta acestui text.

21.

ACADEMIA ROMÂNĂ

No. 1210

București
Calea Victoriei, 135
19 iunie 1923

Domnule Coleg,

Academia a primit cu bucurie și a dispus să se înregistreze în colecțiunea ei de documente istorice cele 13 scrisori autografe emanând de la membri, rude și prieteni ai familiei Domnitorului Alexandru Ioan Cuza, dimpreună cu cele două telegrame pe care ați binevoit a le trimite pe lângă scrisoarea Domniei Voastre de la 30 mai expirat.

Vă exprimăm mulțumirile Academiei pentru acest dar și vă rugăm să primiți încredințarea distinsei noastre considerațiuni.

SECRETARUL GENERAL,

V. Pârvan

Domniei Sale,

Domnului A. Gorovei,

Membru corespondent al Academiei Române,

Fălticeni

22.

ACADEMIA ROMÂNĂ

No. 2393

București
Calea Victoriei, 125
17 noemvrie 1923

Domnule Coleg,

În Regulamentul Premiilor – art. 4 în forma votată la 27 mai 1919 – se prevede că „Operele publicate vor fi prezentate la concurs în câte 15 exemplare depuse cu o cerere scrisă și semnată de autor sau de un membru activ ori corespondent al Academiei, cerere în care se va arăta totdeauna anume premiul la care concurează”.

Văzând că în anii trecuți nici un coleg nu a făcut întrebuintare de dispoziția acestui articol și că termenul de 31 decembrie 1923 pentru premiile ce sunt a se da în sesiunea din mai-iunie 1924 se apropie, cred folositor a vă aduce aminte despre această dispoziție regulamentară.

Primiți distinse salutări colegiale.

SECRETARUL GENERAL

V. Pârvan

Domniei Sale

Domnului A. Gorovei

Membru corespondent al Academiei Române

Circulară, cu textul multiplicat pe hârtie cu antetul Academiei, completându-se cu mâna numărul și data, precum și numele și calitatea destinatarului.

23.

ACADEMIA ROMÂNĂ

No. _____

București
Calea Victoriei, 125
25 mai 1928

Scumpe Prietene,

Răspunzându-ți la scrisoarea de la 22 mai a.c.¹⁰⁰ te anunț că Academia nu posedă în biblioteca ei prima ediție din lucrarea lui Leonida Bodnărescul (*Câteva datini de Paști*), ci numai ediția a II-a, care ți s-a trimis și care n-are planșe.

Primește cele mai cordiale salutări.

I. Bianu

24.

ACADEMIA ROMÂNĂ

No. B.175

București
Calea Victoriei, 125
8 iunie 1928

Iubite Prietene,

Am primit astăzi cartea împrumutată din biblioteca Academiei și-ți înapoiez adevărul. Am primit deasemenea și documentul din

---

¹⁰⁰ Lipsește din *Scrisori către Ioan Bianu*, I (*supra*, nota 15); despre „volumașul lui Leonida Bodnărescul, *Câteva datini de Paști la români*, Cernăuți, 1908” este vorba, însă, în scrisoarea din 8 mai 1922 (*Ibidem*, p. 593, nr. 19).

1 decembrie 1879 cu iscălitura și scrisul lui Adamachi, pentru care îți trimitem călduroase mulțumiri.

Dintre periodicele pe care vrei să le dăruiești Bibliotecii noastre, nu avem decât KWARTALNIK HISTORYCZNY, astfel încât colecțiile celorlalte două (LUD și NÁVODNOPISNÝ VĚSTNIK ČESKOSLOVANSKÝ) vor fi bine venite.

Primește, te rog, cele mai distinse salutări.

SECRETARUL GENERAL,
I. Bianu

Domniei Sale
Domnului Artur Gorovei
Membru Corespondent al Academiei Române, Avocat
FOLTICENI

În plic, urmează cotorul unui buletin de împrumut din 1 martie 1929 pentru cartea *Les religions orientales de l'ancienne Rome*, de Fr. Cumont (Paris, 1909). Cererea de împrumut fusese avizată de I. Bianu și semnată de „funcționarul de serviciu”, Al. Iordan.

25.

ACADEMIA ROMÂNĂ

No. 2424

București
Calea Victoriei, 135
19 decembrie 1930

Stimate Coleg,

Avem onoare a vă face cunoscut că Secțiunea Literară, în ședința de la 12 decembrie curent, a aprobat publicarea studiului Domniei Voastre de folklor „Descântecele Românilor” în colecția „Din viața poporului român”. Darea lucrării la tipar se va face îndată după trecerea vacanței academice de sărbătorile Crăciunului.

Primiți, vă rugăm, stimate Coleg, distinsse noastre salutări colegiale.

SECRETARUL GENERAL,
G. Țițeica

Domniei Sale,
Domnului Artur Gorovei
Membru Corespondent al Academiei Române

Fălticeni

ILUSTRĂȚII

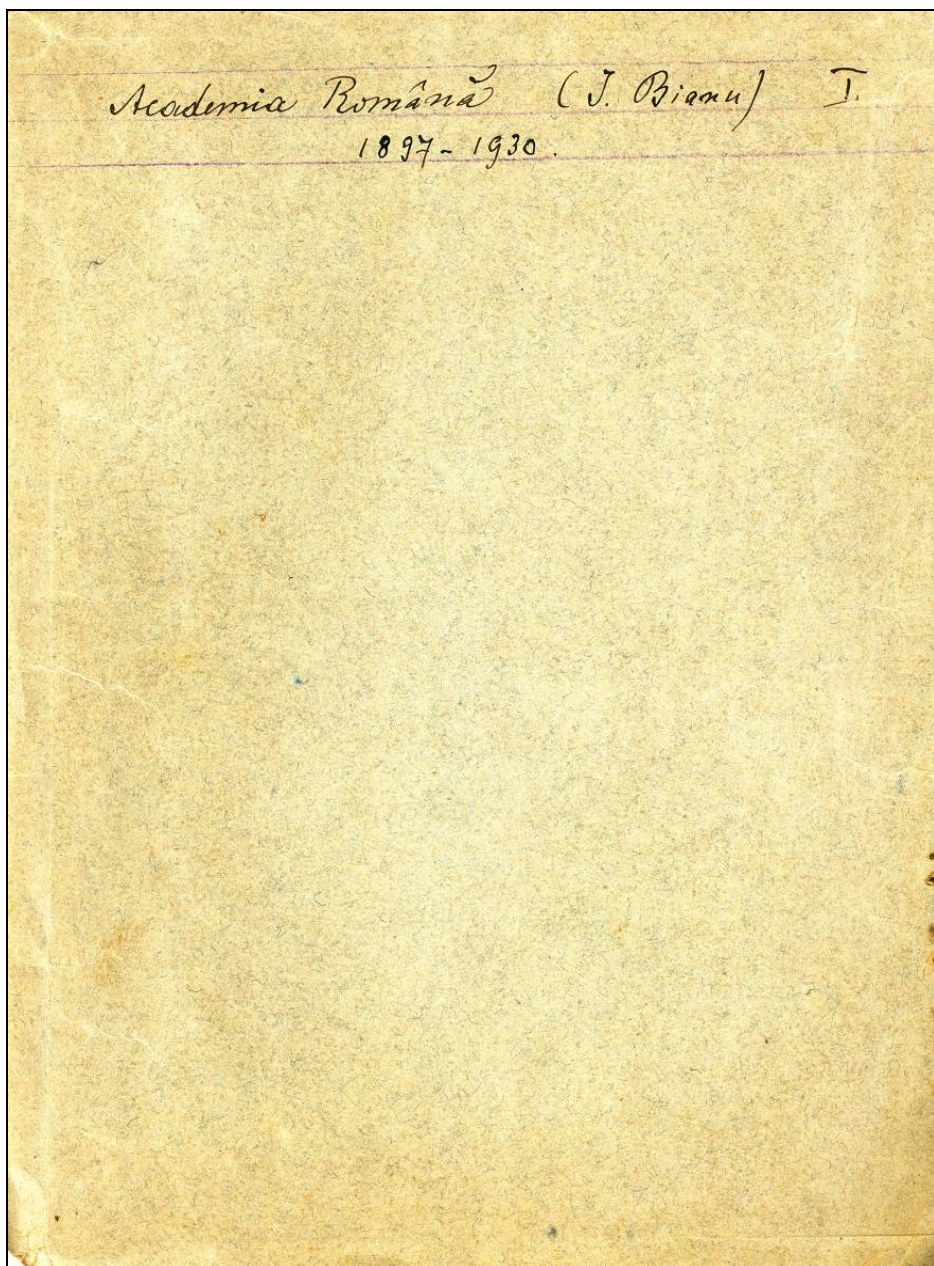

Fig. 1. Plicul

ACADEMIA ROMÂNĂ

No. 8846

București 1897, Aprilie 21

Domnule,

Avem onoare a vă aduce la cunoștință că Academia, în sedința sa de la 17 (19) Aprilie a. c., a decis a admite propunerea de a i. ați făcut de a tipări pe spesele sale colecțiunea de cimitituri (ghicitori) adunate de Domnia Văstre și din care i. ați trimis un specimen.

Comunicându-vă deciziunea Academiei favorabile cererii Domniei Văstre, vă rugăm să benevoați a completa, după cum ați arătat, manuscrisul colecțiunii de cimitituri și a ni-l trimite în stare de a fi dat la tipar.

Primiți vă rugăm, Domnule, asigurarea distinsei noastre consideratiuni.

Președintele Ștefan G. Goicea

Secretarul General
Arthur

Domniei Sale
Domnului Ștefan Gorovei

Folliceni.

Fig. 2. Scrisoarea din 21 aprilie 1897 (Anexa 1)

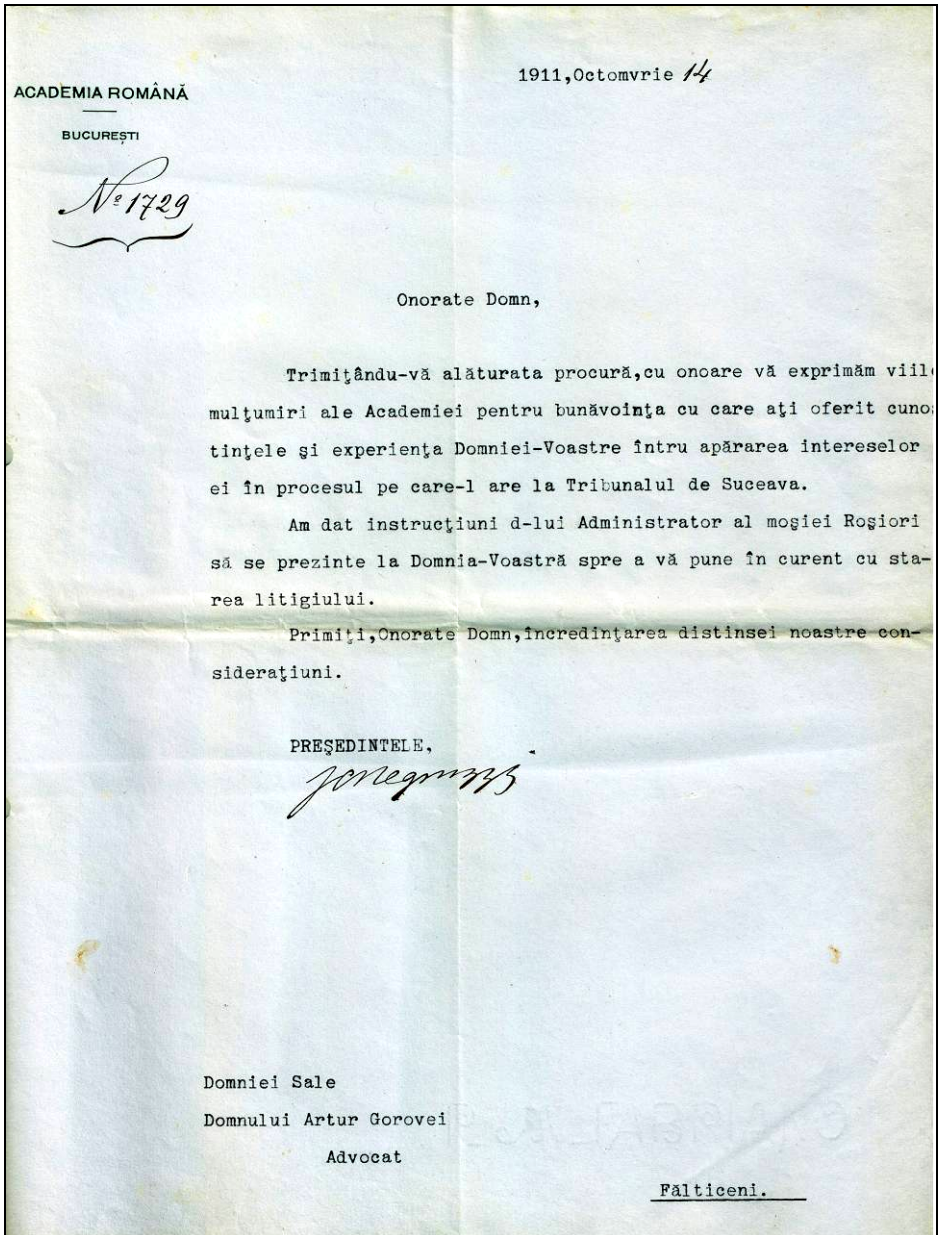

Fig. 3. Scrisoarea din 14 octombrie 1911 (Anexa 7)

ACADEMIA ROMÂNĂ

No. 2306

București,

9. Ianuarie 1912

Domnule Avocat,

Avem onoare a vă înainta o copie de pe scrisoarea d-lui V. Ionescu adresată Academiei, în care d-sa propune ca chestiunea determinării hotarului dintre moșia Academiei și a d-sale să se facă prin bună înțelegere la primăvară; iar în ceea ce privește procesul penal, care este să se judece la 1 Februarie viitor, Academia să declare în instanță, că nu mai stăruie în proces, întru cât d-l Ionescu declară că nu a lucrat cu rea credință.

În consecință vă rugăm ca în ziua de 1 Februarie curent, să binevoiți a declara în numele Academiei înaintea Tribunalului, că Academia se desistă dela acțiunea penală față de declarațiunea d-lui V. Ionescu, rămânând ca chestiunea hotarului să se stabilească de comun acord la primăvară.

Mulțumindu-vă pentru bunăvoința ce ați avut de a da sprijinul Domniei-Voastre Academiei în acest proces, vă rugăm a primi asigurarea distinciei noastre considerațiuni.

PREȘEDINTELE,

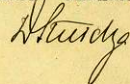

Domniei Sale

Domnului Artur Gorovei

Avocat

SECRETARUL GENERAL,

Fălticeni.-

Fig. 4. Scrisoarea din 9 ianuarie 1912 (Anexa 8)

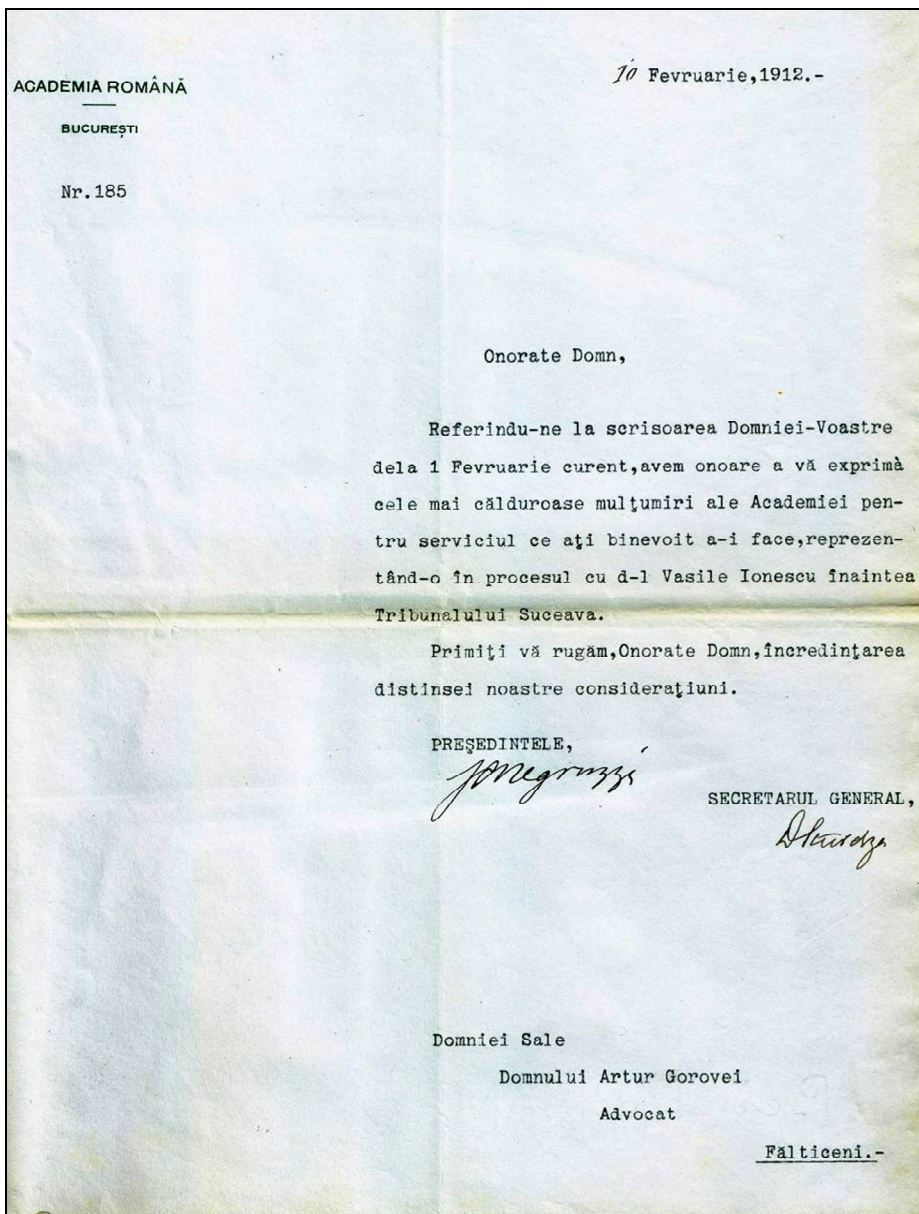

Fig. 5. Scrisoarea din 10 februarie 1912 (Anexa 9)

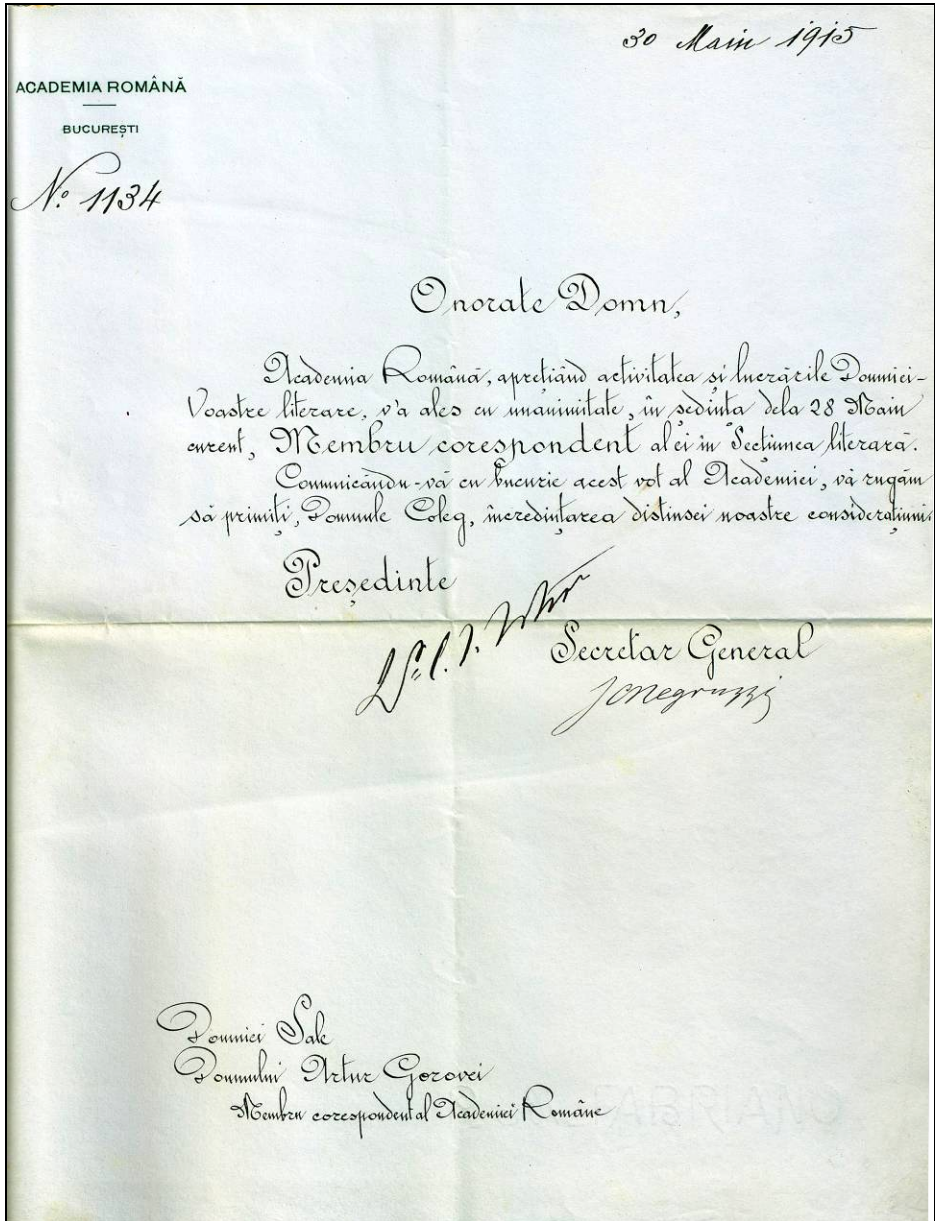

Fig. 6. Scrisoarea din 30 mai 1915 (Anexa 13)

ACADEMIA ROMÂNĂ

No. 1149

București

2 *Junie* 1915

DOMNULE COLEG,

Regulamentul Academiei vă dă dreptul să primiți publicațiile Academiei. Am onoare a vă trimite pe lângă aceasta un exemplar din catalogul lor complet ca să binevoiți a arăta cari sunt publicațiile din trecut, pe cari doriți să le aveți și cari vi se vor trimite, într-o cât se mai află exemplare disponibile.

Pentru viitor vă rugăm să arătați cari publicații doriți să vi se trimită pe lângă ale Secțiunii căreia aparțineți.

Primiți vă rog, Domnule Coleg, încredințarea distinsei mele considerațiuni.

SECRETAR GENERAL

Domniei Sale

Domnului Artur Gorovei

Membru corespondent al Academiei Române.

Fig. 7. Scrisoarea din 2 iunie 1915 (Anexa 14)

ACADEMIA ROMÂNĂ

București

No. 247128 Noiembrie 1915

Domnule Coleg,

D-l C. Rădulescu-Codin a trimis Academiei spre tipărire în publicațiunea Din viața poporului român o culegere de Legende, tradiții și amintiri istorice, vol. II.

Secțiunea literară, căreia s'a dat spre cercetare, a decis să fiți rugat Domnia-Voastră să binevoiți a examina acest material și a arăta apoi întru cât este inedit și dacă are valoare spre a fi publicat de Academie.

Comunicându-vă această rugămintă a Secțiunii, am onoare a vă înainta manuscrisul și a vă ruga să primiți, Domnule Coleg, încredințarea distinsei mele considerațiuni.-

SECRETAR GENERAL,

Domniei Sale

Domnului A. Gorovei

Membru corespondent al Academiei Române.

Fălticeni

Fig. 8. Scrisoarea din 28 noiembrie 1915 (Anexa 16)

ACADEMIA ROMÂNĂ

București

No. 93624 Mai 1916

Domnule Coleg,

D-l C. Rădulescu-Codin a înaintat Academiei spre tipărire în publicațiunea Din viața poporului român culegerea intitulată: Literatură, tradiții și obiceiuri din Corbii-Muscelului.

Secțiunea literară, căreia s'a dat spre cercetare, a decis să fiți rugat Domnia-Voastră să binevoiți a examina acest material și a arăta apoi întru cât este inedit și dacă are valoare spre a fi publicat de Academie.

Comunicându-vă această rugămintă a Secțiunii, am onoare a vă înainta manuscrisul și a vă ruga să primiți, Domnule Coleg, încredințarea distinsei mele considerațiuni.

SECRETAR GENERAL

Domniei Sale

Domnului A. Gorovei

Membru corespondent al Academiei Române

FALTICENI

Fig. 9. Scrisoarea din 24 mai 1916 (Anexa 18)

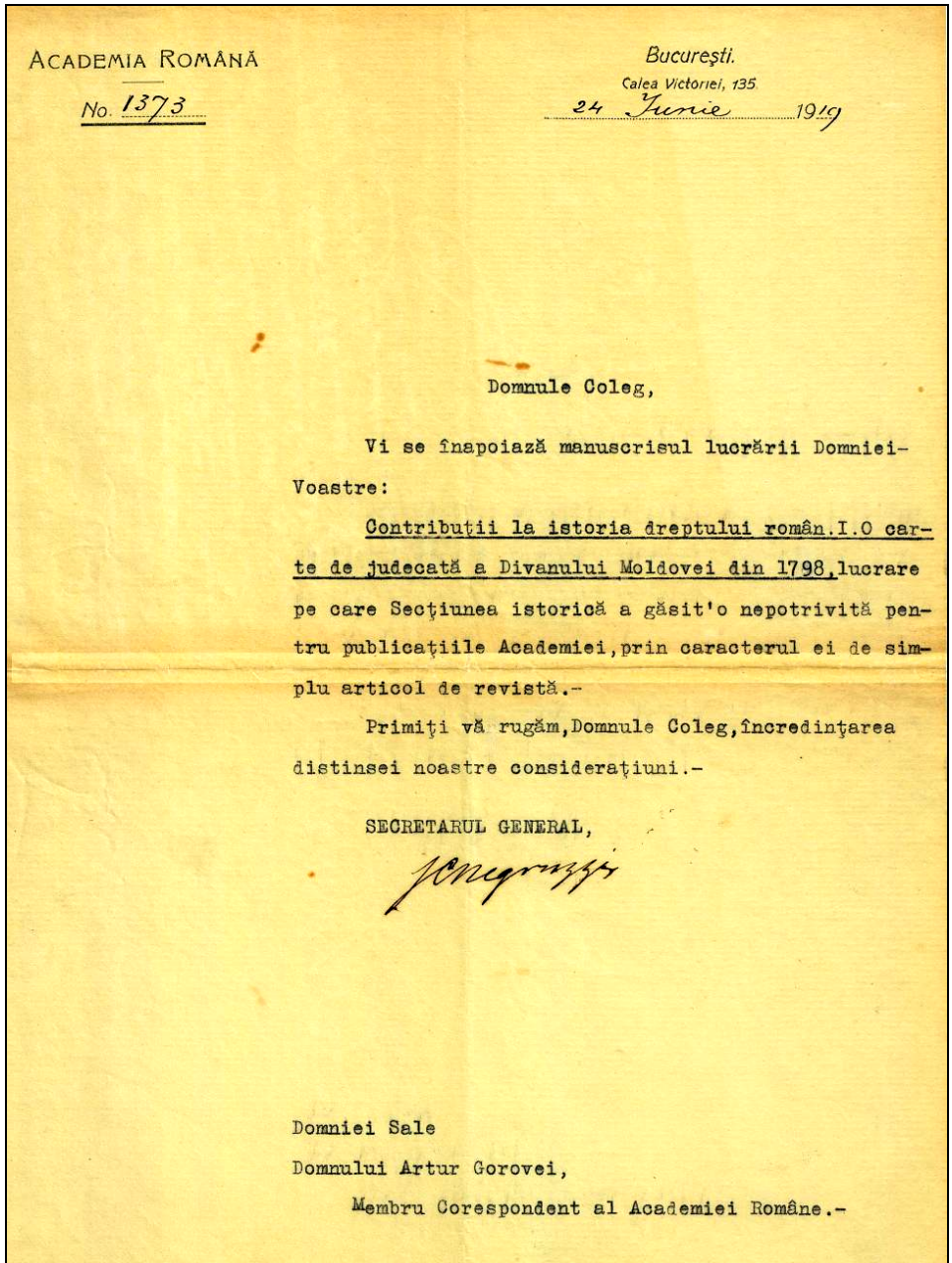

Fig. 10. Scrisoarea din 24 iunie 1919 (Anexa 20)

ACADEMIA ROMÂNĂ

No. 1210.București,
Calea Victoriei, 13519 Iunie 1923.

Domnule Coleg,

Academia a primit cu bucurie și a dispus să se înregistreze în colecțiunea ei de documente istorice cele 13 scrisori autografe emanând dela membri, rude și prieteni ai familiei Domnitorului Alexandru Ioan Cuza, dimpreună cu cele două telegrame pe cari ați binevoit a le trimite pe lângă scrisoarea Domniei Voastre dela 30 Maiu expirat.

Vă exprimăm mulțumirile Academiei pentru acest dar și vă rugăm să primiți încredințarea distinsei noastre considerațiuni.

SECRETARUL GENERAL,

V. Jăovan

Domniei Sale,

Domnului Artur Gorovei,

Membru corespondent al Academiei Române,

Fălticeni.

Fig. 11. Scrisoarea din 19 iunie 1923 (Anexa 21)

ACADEMIA ROMÂNĂ

No. 2393

București.

Calza Victoriei, 125
17 Noiembrie 1923

Domnule Coleg,

In Regulamentul Premiilor - art. 4 in forma votată la 27 Maiu 1919 - se prevede că „Operele publicate vor fi prezentate la concurs in cate 15 exemplare depuse cu o cerere scrisă și semnată de autor sau de un membru activ ori corespondent al Academiei, cerere in care se va arăta totdeauna anume premiul la care concurează.”

Văzând că in anii trecuți nici un coleg nu a făcut intrebuintare de dispoziția acestui articol și că termenul de 31 Decembrie 1923 pentru premiile ce sunt a se da in sesiunea din Maiu-Iunie 1924 se apropie, cred folositor a vă aduce aminte despre această dispoziție regulamentară.

Primiți distinse salutări colegiale

SECRETARUL GENERAL

V. Taranu

Domniei Sale

Domnului

Arthur Gorovei
Membru corespondent al Academiei Romane.

Fig. 12. Scrisoarea din 17 noiembrie 1923 (Anexa 22)

ACADEMIA ROMANA

No. ....

București.

Calea Victoriei, 125

25 Mai 1928

Scumpe Prietene,

Răspunzându-ți la scrisoarea dela 22 Mai a.c. te anunț că Academia nu posedă în biblioteca ei prima ediție din lucrarea lui Leonida Bodnărescul (Câteva datini de Paști), ci numai ediția a II-a, care ți s'a trimis și care n'are plânge.

Primește cele mai cordiale salutări,

Fig. 13. Scrisoarea din 25 mai 1928 (Anexa 23)

ACADEMIA ROMANA

No. B. 175

București.

Calea Victoriei, 125

8 Junie 1928

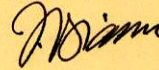
Iubite Prietene,

Am primit astăzi cartea împrumutată din biblioteca Academiei și-ți înapoiez adeverința. Am primit deasemenea și documentul din 1 Decembrie 1879 cu iscălitura și scrisul lui Adamachi, pentru care îți trimitem călduroase mulțumiri.

Dintre periodicele pe care vrei să le dăruiești Bibliotecii noastre, nu avem decât KWARTALNIK HISTORYCZNY, astfel încât colecțiile celorlalte două (LUD și NÁVODOFISNY VĚSTNIK ČESKOSLOVANSKÝ) vor fi bine venite.

Primește, te rog, cele mai distinse salutări,

SECRETARUL GENERAL,

Domniei Sale

Domnului Artur Gorovei

Membru Corespondent al Academiei Române, Avocat

FOLTICENI.

Fig. 14. Scrisoarea din 8 iunie 1928 (Anexa 24)

ACADEMIA ROMÂNĂ

No. 24211.București.
Șalea Victoriei, 135
19 Decembrie 1930

Stimate Coleg,

Avem onoare a vă face cunoscut că Secțiunea Literară, în ședința dela 12 Decembrie curent, a aprobat publicarea studiului Domniei Voastre de folklor "Descântecele Românilor" în Colecția "Din viața poporului român".-Darea lucrării la tipar se va face îndată după trecerea vacanței academice de sărbătorile Crăciunului.-

Primiți, vă rugăm, Stimate Coleg, distinsele noastre salutări colegiale.-

SECRETARUL GENERAL,

Domniei Sale,

Domnului Artur Gorovei.
-Membru Corespondent al Academiei Române.-

Fălticeni.

Fig. 15. Scrisoarea din 19 decembrie 1930 (Anexa 25)

Bibl. Acad. Cări le am să staj. *Ștefan*

Din catalogul No. 368.

Cărți care ar fi bine să le aibă Biblioteca, dacă nu le are până acuma, și care ar putea să-mi servească și mie:

~~No. 32. BOISSIER, C. Fin du paganisme.~~

~~No. 48. GIRARD DE RIAILLE, La mythologie comparée.~~

~~No. 87. LANG, A. Mythes, cultes et religions, traducere de Marillier.~~

~~NO. 159. - ROSS, A. Les religions du monde...~~

~~No. 220. WUNDT, W. VOELKERPSYCHOLOGIE~~

~~No. 244. BOISSIER, C. La religion romaine....~~

- No. 295. - MAURY, L., F. A. Histoire des religions de la Grèce antique.

~~No. 314. PRELLER, L. GRIECHISCHE MYTHOLOGIE~~

~~317 " " Rœmische Mythologie~~

~~No. 371. MAURY, Croyances et légendes de l'antiquité.~~

- No. 379. - Sander, Fr. La mythologie du Nord.....

~~No. 399. - KRASINSKI, Cte V., Essai sur l'histoire religieuse des nations slaves.~~

- No. 1984. - DOUTTE, E. Magie et religion dans l'Afrique...

- No. 2010. - LEFEVRE, A. Germains et slaves.....

as rugă să comandați:

No. 48. - citat mai sus

No. 1980. - CHESNEL, A. de. Dictionnaire des superstitions, erreurs.....

No. 1992. - FRIESCHBIER, A. Hexenspruch u. Zauberbann. .

(A. Gorovei)

Nota: Cele stăse le am; celelalte au fost comandate. *Ștefan*

Fig. 16. Lista de cărți din 1915